

InnoSpark

InnoSparki õppematerjal

IKT-sektoris loova mõtlemise ja
uuendusmeelsuse arendamise käsiraamat

InnoSpark

Project No: 2015-1-UK01-KA202-013698

Selle projekti rahastamist on toetanud Euroopa Liidu Komisjon.

See väljaanne kajastab ainult autori seisukohti ja Euroopa Liidu Komisjon ei vastuta selles sisalduva teabe mis tahes viisil kasutamise eest.

ÕPPEMATERJAL

1	Teave InnoSparki projekti kohta	4
2	Õppematerjalist	5
3	Miks on loovus oluline?	5
4	Kuidas loovust arendada?	6
5	Loomeprotsess	7
6	Loovusega seotud oskused IKT-s	8
7	Kriitiline ja analüütiline mõtlemine	12
8	Emotsionaalne intelligentsus	16
9	Originaalsus	20
10	Vaist	25
11	Trenditeadlikkus	29
12	Kujustumõtlemine	32
13	Kujutlusvõime	36
14	Julgus	39
15	Uudishimu	42
16	Optimism	45
17	Eesmärkide seadmine	50
18	Koordineerimisvõime	55
19	Pragmaatiline lähenemine	59
20	Ennetavus	63
21	Planeerimisvõime	66
22	Enesetest	70

InnoSpark

LOOVUSE JA UUENDUSOSKUSTE arendamine IKT-sektoris

IKT on Euroopas arenenud majandusega riikides üks juhtivaid sektoreid, mille panus majanduskasvu ja töökohtade loomisesse üha kasvab.

Selleks, et majanduskeskkonna dünaamilistele muutustele ja väljakutsetele adekvaatselt reageerida, peavad IKT-ettevõtted inimeste andekust tunnustama, et edendada lisaks tehnilisele võimekusele ka loovust, uuendusmeelsust ja ettevõtlikkust, mis on vajalikud uuenduste loomiseks ning kasutusele võtmiseks ja seeläbi IKT-ettevõtete kasvatamiseks ning konkurentsivõimelisemaks muutmiseks.

INNOSPARK-i projekti üldeesmärk on lihtsustada uutele väljakutsetele vastu astumist, arendades IKT VKE-des (väikese ja keskmise suurusega ettevõtted) loova mõtlemise oskusi, et edendada Euroopa kõrgtehnoloogiliste tööstusettevõtete uuenduslikkust ja panustada nende konkurentsivõimelisusse.

<http://www.innospark-ict.eu>

Õppematerjalist

See on praktiline juhend IKT-sektoris loova mõtlemise ja uuendusoskuste arendamiseks lühikestel teooriapeatükkidel põhinevate interaktiivsete harjutuste abil. Need harjutused keskenduvad mõistuse treenimisele ja loova mõtlemise oskuste arendamisele ning nende eesmärk on pakkuda praktilisi lahendusi kujutlusvõime ja uuendusliku mõtlemisvõime stimuleerimiseks, tootele keskendumise asemel loomeprotsessi piiride kompamiseks ning ümbritsevast maailmast inspiratsiooni leidmiseks.

Õppematerjal sisaldab ka erinevate ideede genereerimise (loovuse) ja elluviimise (uuenduslikkuse) abivahendite ja meetodite tutvustust.

See õppematerjalikomplekt on mõeldud IKT VKE-dele ja teistele huvilistele. Sisalduvad materjalid ei ole mõeldud kogenud isikutele ega ekspertidele, vaid pigem IKT VKE-de töötajatele. Need on mõeldud inimestele, kellel ei ole loova mõtlemise ja uuendusoskuste arendamise mitmetahulistest elementidest üldteadmisi, ent kes soovivad sellegipoolest neid teadmisi täiendada. Õppematerjalikomplekti eesmärk on aidata õppijatel omandada tööelus vajalikud teadmised, oskused ja pädevused.

Õppematerjali kasutajad saavad kõigepealt teha enesetesti ja seejärel jätkata testi alusel tuvastatud nõrkusi või puudusi käsitlevate harjutustega või tutvuda sellega kohe algusest.

MIKS ON LOOVUS OLULINE?

Uuenduslikkuse all seevastu mõeldakse harilikult uuenduslike ideede ellurakendamist mõnes organisatsioonis. Seega lähtub organisatsiooni uuenduslikkus üksiktöötajate ja meeskondade loovusest. Seetõttu on ka kasulik loovust ja uuenduslikkust eristada.

Loovus tähendab tavaliselt uute ideede, lähenemiste või tegevuste välja töötamise toimingut, samas kui **uuenduslikkus** on nii selliste loominguliste ideede genereerimise kui ka ellurakendamise protsess mõnes kindlas kontekstis.

Organisatsiooni kontekstis mõeldakse seega uuenduslikkuse all sageli kogu protsessi, mille käigus vastav organisatsioon genereerib uusi ideid ning teisendab need uuteks, kasulikeks ja elujõulisteks toodeteks, teenusteks ning äritavadeks, samas kui loovuse all mõeldakse konkreetselt uute ideede genereerimist üksikisikute ja rühmade poolt vajaliku etapina uuenduste loomise protsessis.

Loovust on uuritud mitmest vaatenurgast ja see on tähtis paljudes kontekstides. Enamik neid lähenemisi on korrapäraselt ja seetõttu on keeruline anda neist selget ülevaadet. Lisaks on viimase 50 aasta jooksul loovuse mõistmiseks tehtud uurimuste käigus avaldunud selle teema tegelik keerukus ja „mõistatuslikkus“.

Loovust võib üldiselt määratleda kui uute, sobilike ja kasulike ideede genereerimist üksikisikute või väikeste rühmade poolt. Üldiselt mõeldakse loovuse all samuti ka väärtuslike ideede genereerimist. Väärtuslikkus tähendab, et vastav idee peab olema otseselt seotud organisatsiooni eesmärkidega.

Kui katusekahjustused oleks ainult

On algamas uus ajastu, mil loovus on aina tähtsam, ja iga päev tunnistatakse seda üha enam. Sel ideede ajastul on meil vaja edendada ja julgustada nn paremsuunalist mõtlemist (st loovust ja emotsioonidega seotut) rohkem kui vasaksuunalist (st loogilist ja analüütilist mõtlemist).

Loovus on äriettevõtetele väga tähtis: organisatsioonidel on seda vaja kiiresti muutuva keskkonnaga kohanemiseks ja enda taaselustamiseks, uute toodete väljatöötamiseks ning kliendiabi teenuste parandamiseks. Selle vajaduse täitmiseks on ärijuhid investeerinud mitmetesse üksiklahendustesse nagu loovuse treenimise programmid ning meeskonnatöö ja juhtimisoskuste arendamise koolitused. Loovus aitab muuta tootmisprotsessi loovamaks ja luua uuenduslikemaid ning dünaamilisi ettevõtteid, mis kohanevad uute tegevusviisidega kiiremini kui teised. See puudutab nii äriprotsesse kui ka tootekujundust. Loomingulised kogukonnad aitavad lisaks oma asupaiga ka eripärasemaks muuta ja parandada nende ainulaadsusest tulenevat tuntuust.

KUIDAS LOOVUST ARENDADA?

Loovus ei ole ainult loomulik anne. See on ka oskus, mida kõigil on võimalik õppida ja arendada. Loovuse arendamine organisatsioonis nõuab nii isikliku käitumise kui ka keskkonnategurite segu.

Sõltumata sellest, kas peate ennast loovaks inimeseks või mitte, on teil võimalik omandada mõningaid kasulikke oskusi ja meetodeid loova, nn parema ajupoolse mõtlemise kasutamiseks, et leida uus vaatenurk uuenduste loomisele, probleemide lahendamisele ning muutuste haldamisele lähenemiseks.

Parim viis inimeste loomepotentsiaali maksimeerimiseks on tõenäoliselt lubada neil teha seda, mis neile meeldib. On pakutud, et vabadus on loovuse võimaldamiseks hädavajalik. Seda peetakse suurt loovust iseloomustavaks teguriks.

Vabadus valida, mille kallal töötada, võimaldab inimestel otsida vastuseid küsimustele, mis neile isiklikult huvi pakuvad.

Töökohal tuleks töötajaid julgustada uurima ideid, mis neile isiklikult huvi pakuvad. Töötajate isiklikku motiveeritust ja loovust võib parandada see, kui nende juhid loovad töökeskkonnad, kus töötajad saavad vabalt mõtteid vahetada ning üksteise tööalaste huvidega tutvuda.

On veel palju muid elemente, mis aitavad luua keskkonna, milles üksikisikud ja meeskonnad tunnevad loovuse väärtustamist. Nende alla kuuluvad organisatsiooni motiveeritus, ressursid ja innovatsiooni juhtimise süsteemid.

Organisatsioonid peaksid kõrvaldama ebavajalikud halduskihid ja kõik võimalikud tõkked, töötajaid loomingu eest heldelt premeerima ning julgustama funktsiooniüleste töörühmade kasutamist.

LOOMEPROTSESS

Sellest on saanud tuntud tõde, et tänased organisatsioonid seisavad silmitsi palju suurema konkurentsivõimega kui kunagi varem. Nad peavad olema pidevas muutumises, aina uuendama ja end tehnoloogiliste muutustega kaasas käimiseks interneti muutumiskiirusel taasleiutama. Nii on loovuse põhipädevusena arendamine saanud elutähtsaks, et ettevõtteid suudaksid neile avalduvatele mitmekesistele survetele ennetavalt reageerida. Lühidalt: see on parim viis väärtuse loomiseks.

On oluline rõhutada, et loovuse osas puudub ühtne lähenemine, ent tõeline määratlusekohane loovus tähendab iga ettevõtmisega toimetulemist ja selle läbiviimist, valides olukorrale sobiva lähenemise.

See sõltub taotletavast eesmärgist, millest uuenduslikkus on vaid üks võimalik variant. Seega on meil vaja kõigepealt teada, mille suunas me püüdleme (eesmärk) ja mis on sobivad vahendid selle saavutamiseks (tegevused) ning seejärel peame valima või välja koolitama inimesed, kes meie plaanid ellu viivad. Niisiis hõlmab õige lähenemine loovusele peaaesjalikult õige eesmärkide, tegevuste ja inimeste kombinatsiooni saavutamist.

LOOVUSEGA SEOTUD OSKUSED IKT-S

Nii tööandjad kui ka poliitikakujundajad on juhtinud tähelepanu sellele, kuidas teatud tegurid nagu tehnoloogilised uuendused ja majanduskeskkonnas üha tihenev konkurents, on muutnud töökorraldustavasid (nt meeskonnatöö, tulemuslikkuse juhtimine) ning seda, mida töötajatelt nõutakse (nt mitmeoskuslikkus ja suurem vastutus isiklike töötulemuste eest).

Teadmistepõhises majanduses iseloomustab tööturгу suurenenud vajadus kõrge kvalifikatsiooniga töötajate järele. Teadmismahukad ja kõrgtehnoloogilised majandused kipuvad tootlikkuse ja tööhõive kasvu osas olema kõige dünaamilisemad.

Järgnevalt loetletud isikuomadused tagavad parima potentsiaali toetamiseks uuenduslikkusele, mis on üks kõrgtehnoloogiliste tööstusettevõtete konkurentsivõimelisuse säilitamise ja edendamise keskseid tegureid.

Kõrgtehnoloogiliste tööstusharude loovtöötajate isikuomadused

Uudishimulik
Otsib probleeme
Naudib väljakutseid
Optimistlik
Suudab eelarvamusi talitseda
Hea kujutlusvõimega
Näeb probleeme võimalustena
Peab probleeme huvitavaks
Suudab probleemidega emotsionaalselt leppida
Seab eeldusi kahtluse alla
Ei anna kergesti alla: on järjekindel ja töökas
On paindlik, suutes luua erinevaid ideid ja lähenemisi
On originaalne ja otsib uudseid ideid

LOOVUSEGA SEOTUD OSKUSED IKT-S

Need isikuomadused vastavad IKT-sektoris 15 loova mõtlemise ja uuenduslikkusega seotud oskusele, mida töölase uuendusvõime lihvimiseks tuleks arendada ja täiustada. Need 15 loomingulist oskust on valitud võrdses mahus kolmest tuvastatud oskuste rühmast: üldoskused, pehmed oskused ja probleemilahendusoskused.

Need 15 tuvastatud loomingulist oskust on järgmised.

Üldoskused

1. Kriitiline ja analüütiline mõtlemine
2. Emotsionaalne intelligentsus
3. Originaalsus
4. Vaist
5. Trenditeadlikkus

Pehmed oskused

6. Kujustus
7. Kujutlusvõime
8. Julgus
9. Uudishimu
10. Optimism

Probleemilahendusoskused

11. Eesmärkide seadmine
12. Koordineerimisvõime
13. Pragmaatiline lähenemine
14. Ennetavus
15. Planeerimine

OSKUSTE ÜLEVAADE – ÜLDOSKUSED

OSKUSE NIMI	OSKUSE KIRJELDUS
KRIITILINE JA ANALÜÜTILINE MÕTLEMINE	Kriitiline ja analüütiline mõtlemine on tähtis igal alal, sest nende hea tase annab parema hindamisvõime ning võimaldab ekslikke arutluskäike lihtsamini läbi näha ja teadlikumaid valikuid langetada. IKT-sektoris töötavate spetsialistide jaoks aga on arenenud mõtlemisoskused veelgi tähtsamad. Infotehnoloogiad muutuvad niivõrd kiiresti, et kui IT-professionaalid soovivad homse päeva tehnoloogiaprobleemide lahendamiseks valmis olla, peavad nad suutma neile probleemidele juba täna mõelda. Nad peavad pelgalt tehnoloogia kasutamise tundmiselt liikuma edasi võimele mõelda vastavatest probleemidest kriitiliselt ja analüütiliselt ning leida lahendusi nii tuntud kui ka seni tundmata tehnoloogiaprobleemidele.
EMOTSIONAALNE INTELLIGENTSUS	Intellektuaalne võimekus on elus väga tähtis, kuid emotsionaalne intelligentsus on vähemalt sama oluline. See kehtib täielikult ka IT-spetsialistide kohta, kes peavad tänapäeval suutma palju enam kui lihtsalt koodi kirjutada. IKT valdkond on inimkesksem kui eales varem, sest see moodustab enamiku pidevalt IT-professionaalidest sõltuvate ettevõtete vundamendi. Selle tulemusena on tehnika- ja mittetehnikatöötajate vahelise suhtluse ja koostöö tähtsus aina kasvamas. Seetõttu on tänapäeval edukaimatel IT-ekspertidel lisaks tehnilistele oskustele ka oskus suhelda tõhusalt nii lõppkasutajatega kui ka omaenda meeskonnakaaslastega, mis oleks võimatu ilma kõrge emotsionaalse intelligentsuseta. Selliseid professionaale on palju raskem leida, mis muudab nad ettevõtete jaoks väga väärtuslikuks. Emotsionaalsel intelligentsusel on mitmekordistav mõju nii inimesele endale kui ka ettevõttele. See ei asenda küll tehnilist vilumust, kuid võib mitmekordistada nii ettevõtte ärilist eelist kui ka inimese tõhusust.
ORIGINAALSUS	Ühiskonnas, mis ammutab jõudu uuenduslikkusest, muutustest ja arengust, on originaalsus progressi, eriti tehnoloogilise progressi kütus. IKT-sektoris seostatakse originaalsust sageli loovamate aladega nagu tarbegräafika, veebikujundus ning mängude ja rakenduste arendus, kus igapäevane töö on otseselt seotud uute ideede genereerimisega. Ent originaalne mõtlemine ei piirdu vaid nende ametitega.
VAIST	Vaist on ärimaailmas uus moesõna. IKT-sektoris võimaldab hea vaist näha kaugemale, tulla uuenduslikele ideedele ja suhelda tulemuslikult ilma, et selleks oleks vaja eelnevalt arvutustabelitesse sukelduda või lugematul määral andmeid koguda. Vaist on loomulik intelligentsus – kõigil on see loomulik võime panna oma vaist enda kasuks tööle nii igapäeva- kui ka ärielus.
TRENDITEADLIKKUS	Trenditeadlikkus. IKT-tööstuse muutuste järeleandmatus tempos püsimine on moodsate tehnoloogiaettevõtete jaoks igapäevane katsumus. Pikaajalise edu võti peitub võimes mõista muutusi praktiliselt juba enne nende toimumist ja haarata kinni arenevate tehnoloogiate vormimise võimalustest. Olenemata sellest millisesse tööstusharusse või osakonda kuulutakse, on tehnoloogiarendusega kursis püsimine hädavajalik.

OSKUSTE ÜLEVAADE – PEHMED OSKUSED

OSKUSE NIMI	OSKUSE KIRJELDUS
KUJUSTUS	Infotehnoloogiad on pidevas muutumises ning värskete ja ainulaadsete toodete ja teenuste loomiseks on alati vaja uudset lähenemist. Kujustusmõtlemine on loominguline strateegia, mida kujustajad kasutavad kujustusprotsessis. Sellised kujustusoskused on kõigil IKT-ga seotud aladel enam kui teretulnud.
KUJUTLUSVÕIME	Kujutlusvõime on vajalik loomejõud. Kujutlusvõime loomejõud mängib tähtsat rolli edu saavutamisel mistahes alal. Teoks saab just see, mida me usu ja emotsioonide toel ette kujutame. See on väga tähtis osa loomingulisest visualiseerimisest, mis on IKT-sektoris oluline.
JULGUS	Julge tegutsemine on tegelikult eriline kaalutletud riskide võtmine. Nendel, kellest saavad head juhid, on keskmisest tugevam tahe astuda riskantseid samme, kuid see parandab ka nende eduvõimalusi. Ärialane julgus ei ole niivõrd visionaarse juhi kaasasündinud isikuomadus kui otsuselangetusprotsesside käigus omandatud oskus, mida on võimalik treenida.
UUDISHIMU	IKT-töötajad peavad olema liikuvad, uudishimulikud ja pühendunud pidevale õppimisele. Viimased paarkümmend aastat on teadmismahukate alade töötajad pidanud olema vilunud vaid oma kitsal erialal, kuid ainult nišiteadmistest enam ei piisa. Uudishimu on uuenduste mootor ja joon, mis eraldab tõeliselt väärtuslikke töötajaid keskpärastest. Uudishimu on üks põhiline isikuomadus, mis iseloomustab paljusid suurimaid uuendajaid.
OPTIMISM	Optimism. IKT-töötajatele tuleb kasuks iga oskus, mis parandab nende võimekust ja tööviljakust, mitte ainult tööelus, vaid ka eraelus.

OSKUSTE ÜLEVAADE

OSKUSE NIMI	OSKUSE KIRJELDUS
EESMÄRKIDE SEADMINE	Eesmärkide seadmise oskus on IKT-sektoris väga tähtis, sest kindlate tähtaegade seadmine ja tõhus ajakasutus on ainus viis IKT-projektide õigeaegse ja eelarvejärgse valmimise tagamiseks. IKT-projektid nõuavad sageli mitme asjaga korraga tegelemist, samal ajal tõhusast projektikavast kinni pidades.
KOORDINEERIMISVÕIME	Koordineerimisoskus on tähtis igas ametis, ent IKT-s, kus projektide tähtaegadest kinni pidamine ja planeerimine on hädavajalikud, on see eriti oluline. Koordineerimisvõime tähendab mitme tegevuse üheaegse haldamise oskust, samal ajal kindla eesmärgi suunas töötades.
PRAGMAATILINE LÄHENEMINE	Pädevus IKT-s hõlmab muu hulgas teabe otsimise, kogumise ja töötlemise ning süstemaatilise rakendamise oskust – põhimõtteliselt on niisiis tegemist ideede realiseerimisega. Pragmaatilisus nõuab energia ja tähelepanu keskendamist ideede teostamise üksikasjadele.
ENNETAVUS	Ennetavus tähendab siinkohal äritulemuste parandamist omal algatusel. Ennetav käitumine seisneb võimaluste otsimises ja ärakasutamises ning võimalike probleemide ja ohtude vastu kaitsemeetmete võtmises.
PLANEERIMISVÕIME	IKT-projektid nõuavad sageli mitme asjaga korraga tegelemist, samal ajal tõhusast projektikavast kinni pidades.

KRIITILINE JA ANALÜÜTILINE MÕTLEMINE

LOOVUSEGA SEOTUD ÜLDOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Mõtlemisoskus on mentaalsed tegevused, mida me kasutame teabe töötlemiseks, seoste loomiseks, otsuste langetamiseks ja uute ideede genereerimiseks. Me kasutame neid mõtlemisoskusi siis, kui püüame mõista teatud kogemusi, lahendada probleeme, langetada otsuseid, esitada küsimusi, koostada plaane või korrastada kogutud teavet.

Mõtlemisoskused on olemas kõigil, kuid igaüks ei kasuta neid tõhusalt.

Tõhusad mõtlemisoskused arenevad välja aja jooksul. Head mõtlejad näevad võimalusi seal, kus teised näevad tõkkeid ja takistusi. Head mõtlejad näevad seoseid erinevate tegurite vahel ja suudavad need omavahel ühendada. Nad suudavad luua probleemidele uusi ja ainulaadseid lahendusi.

Lihtsaimad mõtlemisoskused on faktide õppimine ja meelespidamine, samas kui kõrgema taseme mõtlemisoskuste hulka kuuluvad näiteks analüüsimine, sünteesimine, probleemide lahendamine ja hindamine. Probleemilahendusoskuste alla kuuluvad **kriitiline ja analüütiline mõtlemine**. Kuigi need kaks mõtlemisoskust kattuvad üsna suurel määral, on need põhiolemuselt siiski erinevad.

Kriitiline mõtlemine on üks koonduva mõtlemise vorm, mis seisneb kogutud teabe, tõendite ja andmete alusel ühtse arusaama moodustamises. Teisisõnu, see tähendab erinevatest allikatest pärinevate mõtete ja teabe koondamist ühe kindla järelduse tegemiseks.

Analüütiline mõtlemine seevastu seisneb erinevatest allikatest pärinevate faktide ja andmete koondamises ning neile loogika ja teadmiste rakendamises probleemide lahendamiseks või teadlike otsuste langetamiseks.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Kriitiline ja analüütiline mõtlemine ei tähenda mitte rohkemat või pingsamat mõtlemist, vaid paremat mõtlemist. Nagu kõigi teiste oskuste puhul, on ka neid võimalik treenida. Siin on mõned näpunäited kriitilise ja analüütilise mõtlemise parandamiseks.

- Lugege rohkem raamatuid – trikk seisneb aktiivses lugemises. See tähendab, et peaksite lugemise käigus loetu kohta endale pidevalt küsimusi esitama. Seda tehes käivitate oma aju kõrgema mõtlemise võimed. Teine kasulik meetod on analüüsida autori arusaama mõne teema kohta ja võrrelda seda enda omaga.
- Lisage oma hobide hulka mõtlemismänge – male, sudoku ja muud mõistust arendavad mängid, mis nõuavad strateegilist mõtlemist, on lõbus viis analüütilise mõtlemisvõime arendamiseks.
- Lahendage iga päev üks probleem – pühendage veidi aega mõne probleemi leidmisele ja seejärel püüdke see lahendada. Probleem võib olla teoreetiline või ka isiklik.
- Võtke aeg maha – järgige Albert Einsteini nõu ja olge kannatlik. Ärge tehke ennatlikke järeldusi. Jälgige hoolikalt ja pöörake tähelepanu igale üksikasjale, tundugu see kuitahes pisike või tähtsusetu.

KRIITILINE JA ANALÜÜTILINE MÕTLEMINE

„Mõtlen, järelikult olen olemas.“ – Descartes

Videomaterjalid:

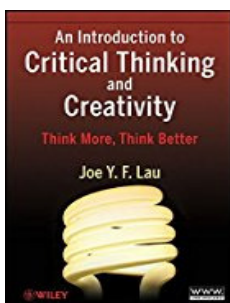
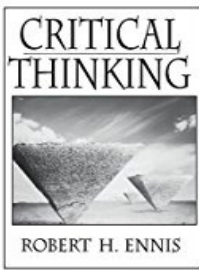
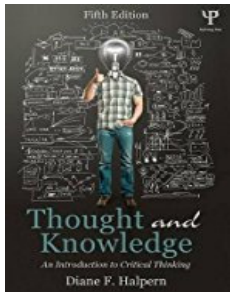
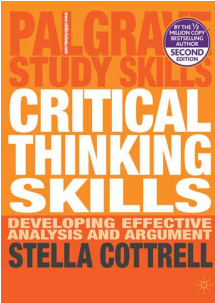
Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Critical Thinking“ („Kriitiline mõtlemine“)	Lühike ja tabav YouTube'i video kriitilise mõtlemise kohta	EN
https://www.youtube.com/watch?v=6OLPL5p0fMg		
„5 tips to improve your critical thinking“ („5 soovitus kriitilise mõtlemise arendamiseks“)	Samantha Agoosi õppevideo, mis väärrib jagamist – kriitilise mõtlemisvõime täiendamiseks.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=dItUGF8GdTw&t=200s		
„Bertrand Russell – Message To Future Generations“ („Sõnum tulevastele põlvedele“)	Mis on kriitilise mõtlemise juures kõige tähtsam? Mida sellega peaks saavutama? See Bertrand Russelli intervjuu on küllalt asjakohane.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=ihaB8AF0hZo		
„Fundamentals: Introduction to Critical Thinking“ („Algtõed: sissejuhatus kriitilise mõtlemisse“)	Põhja-Illinois' Ülikooli abiprofessor dr Geoff Pynn seab teid kriitilise mõtlemise teekonnale. Ta räägib, mis on kriitiline mõtlemine, mis on argument ning mis vahe on deduktiivsel ja avardaval argumendil.	EN
https://www.khanacademy.org/partner-content/wi-phi/wiphi-critical-thinking/wiphi-fundamentals/v/intro-to-critical-thinking		

Internetipõhised lugemismaterjalid:

Kriitilise Mõtlemise Ühendus (The Critical Thinking Community)	Juba enam kui veerand sajandit on Kriitilise Mõtlemise Keskus ja Fond (Center for Critical Thinking ja Foundation for Critical Thinking, mõlemad mittetulundusühingud) edendanud ausat kriitilist mõtlemist, andes välja raamatuid, mõtlemisjuhendeid ja videoid, korraldades üritusi ning luues erialaseid arendusprogramme. 2015. aastal löid nad oma veebisaidile ka liikmete sektsiooni.	EN
http://www.criticalthinking.org/		

KRIITILINE JA ANALÜÜTILINE MÕTLEMINE

Lisamaterjalid:

	<p>„An Introduction to Critical Thinking and Creativity: Think More, Think Better“ („Sissejuhatus kriitilise mõtlemisse ja loovusesse: mõtle rohkem, mõtle paremini“). J. Y. F. Lau 2011. Kasulik õppeteos loovuse ja kriitilise mõtlemise kohta arutus- ning otsustusoskuste arendamiseks.</p>		<p>„Critical Thinking“ („Kriitiline mõtlemine“). Robert H. Ennis 1995. See unikaalsest vaatevinklist kirjutatud raamat esitab kriitilise mõtlemise oskuste kohta üldlähendamise, mida saab rakendada igal alal. Raamat sisaldab põhjalikke arutluskäike, näiteid jne.</p>
	<p>„Thought and Knowledge: An Introduction to Critical Thinking“ („Mõte ja teadmine: sissejuhatus kriitilise mõtlemisse“). Diane F. Halpern 2013. See menuraamat tutvustab õppeteadustes tuntud teooriaid ja uurimusi.</p>		<p>„Critical Thinking Skills – Developing Effective Analysis and Argument“ („Kriitilise mõtlemise oskused: tõhusa analüüsi- ja arutlusvõime arendamine“). Stella Cottrell 2011. See lihtsasti mõistetavateks osadeks jaotatud raamat sisaldab arusaadavaid sammsammulisi seletusi ja harjutusi mõtlemisoskuste lihvimiseks.</p>

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Introduction to Critical Thinking, Part 2“ („Sissejuhatus kriitilise mõtlemise, 2. osa“)	Pange oma kriitilise mõtlemise põhitõdede teadmised proovile!	EN
https://www.khanacademy.org/partner-content/wi-phi/wiphi-critical-thinking/wiphi-fundamentals/e/introduction-to-critical-thinking-part-2		
„Critical Reasoning for Beginners“ („Kriitiline arutlemine algajatele“)	Oxfordi täiendõppeosakonna loengusari. Kuus tasuta loengut kriitilise arutlemise teemal, mis tutvustavad põhjalikult erinevaid argumente, õpetavad neid ära tundma ja hindama ning eristama häid argumente viletsatest argumentidest.	EN
http://podcasts.ox.ac.uk/series/critical-reasoning-beginners		
Kriitilise mõtlemise harjutused		EN
<ul style="list-style-type: none"> ➤ http://homeworktips.about.com/od/paperassignments/a/Critical-Thinking-Exercises.htm ➤ https://www.groupmap.com/2015/09/02/a-critical-thinking-exercise-graphic-organizer/ ➤ https://www.pinterest.com/pin/100627372894335549/ ➤ http://edhelper.com/critical_thinking.htm ➤ http://dailybrainteaser.blogspot.bg/2014/01/critical-thinking-interview-puzzles-answers.html ➤ http://mathforum.org/k12/k12puzzles/critical.thinking/puzz1.html ➤ http://mathforum.org/k12/k12puzzles/critical.thinking/puzz3.html ➤ http://mathforum.org/k12/k12puzzles/critical.thinking/puzz5.html ➤ https://mathcrush.com/thinking_worksheets.html ➤ http://dudye.com/challenge-your-creativity-77-problem-solving-exercises 		

EMOTSIONAALNE INTELLIGENTSUS

LOOVUSEGA SEOTUD ÜLDOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Emotsionaalne intelligentsus (EI) on oskus tunda ära oma emotsioone ning mõista, mida need tähendavad ja kuidas need ümbritsevaid inimesi mõjutavad. See on seotud ka teistest inimestest arusaamisega: kui te mõistate, kuidas teised end tunnevad, aitab see teil suhteid paremini hallata.

Kõrge EI-ga inimesi saadab harilikult edu enamikus ettevõtmistes. Miks? Sest teised tahavad neid oma meeskonda. Neil on teistega tugevad suhted ning nad saavad keeruliste olukordadega rahulikult ja tõhusalt hakkama. Kui kõrge EI-ga inimesed saavad kellelegi e-kirja, saab see ka vastuse. Kui nad vajavad abi, siis neile antakse seda. Kuna nad panevad teised end hästi tundma, on nende elu palju lihtsam kui teistel, kes kergesti vihaseks või endast välja lähevad. Emotsionaalset intelligentsust iseloomustatakse harilikult nelja tunnusoonega.

- **Eneseteadlikkus** – tunnete oma emotsioone ja seda, kuidas need mõjutavad teie mõtteid ja käitumist. Tunnete oma tugevusi ja nõrkusi ning olete enesekindel.
- **Enesekontroll** – suudate impulsiivseid tundeid ja käitumist talitseda, saate oma emotsioonidega hästi hakkama, olete algatusvõimeline, peate lubadustest kinni ja kohanete muutuvate oludega.
- **Sotsiaalne teadlikkus** – mõistate teiste inimeste emotsioone, vajadusi ja muresid, suudate emotsionaalseid märguandeid tuvastada, tunnete ennast suhtlusolukordades mugavalt ning tunnete ära rühma- või organisatsioonisiseseid võimujaotused.
- **Suhete haldamine** – teate, kuidas arendada ja hoida häid suhteid, suudate selgelt väljendada, inspireerite ja mõjutate teisi, oskate hästi meeskonnas töötada ja konflikte lahendada.

NÄPUNÄITED/NÕUAND

- Mõelge oma emotsioonidele – võtke veidi aega, et istuda maha ja mõelda, kuidas te oma emotsioonidega toimite. Tuvastades esmalt omaenda emotsioonid ja reaktsioonid, muutute teadlikumaks ja saate neid paremini talitsema hakata.
- Küsige teiste arvamust – sageli ei mõista me, et teiste nägemus meist erineb oluliselt meie enda omast ja vastupidi. Küsides teistelt nende arvamust omavahelise suhtluse kohta, saame nende vaatepunktist õppida.
- Vältige solvumist kriitika osaks saamisel. Küsige selle asemel, mida on sellest võimalik õppida. Kui teie eesmärk on tõesti milleski paremaks saada, ärge laske enda emotsioonidel varjata oma mõistust negatiivse tagasiside eest. Selle asemel hoopis õppige sellest.
- Pidage meeles: EI õppimine on elukestev protsess – see ei ole miski, mille saate lihtsalt kätte ja võite seejärel unustada. Selle õppimine kestab kogu elu ja alati on võimalik edasi areneda. Jätkake harjutamist isegi siis, kui tunnete, et olete need oskused täielikult omandanud, ja saate EI vilju nautida kogu üleiäänud elu.

EMOTSIONAALNE INTELLIGENTSUS

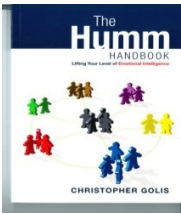
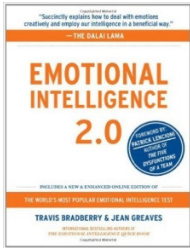
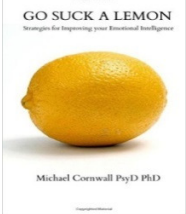
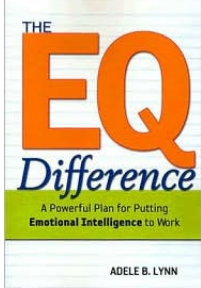
„Emotsioonid võivad kas meie tee tõkestada või meile teed näidata.“ – Mavis Mazhura

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Emotional Intelligence at Work Training Video: How to Develop EI (EQ)“ („Töölase emotsionaalse intelligentsuse õppevideo: kuidas arendada EI-d (EQ)“)	See video toob välja emotsionaalse intelligentsuse viis määratlevat elementi. Õppige, kuidas enda EI-d arendada.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=hlfPjCviTxA		
„Emotional Intelligence“ („Emotsionaalne intelligentsus“)	See animeeritud video tutvustab emotsionaalse intelligentsuse põhitõdesid ja nende tähtsust.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=MepJp7KpaH4		
„Emotional Intelligence“ („Emotsionaalne intelligentsus“) – Brendon Gouveia	Lühike animeeritud video, milles selgitatakse emotsionaalse intelligentsusega seotud mõisteid ja selle olulisust mõtlemis- ja otsuselangetusprotsessides.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=weuLejJdUu0		
„Controlling Emotions: A Lesson from Angry Birds“ („Emotsioonide valitsemine: õppetund mängu „Angry Birds“ kurjadelt lindudelt“)	Naljakas ja õpetlik animeeritud video, mis õpetab emotsioone valitsema.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=pFkRbUKy19g		
„Emotional Intelligence at Work Training: How to Develop Your EI and People Skills“ („Töölase emotsionaalse intelligentsuse õppevideo: kuidas arendada EI-d ja suhtlusoskusi“)	See video käsitleb kõrge töölase emotsionaalse intelligentsuse saavutamist.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=Gcuz71or44w		

EMOTSIONAALNE INTELLIGENTSUS

Lisamaterjalid:

	<p>„The Humm Handbook: Lifting your Level of Emotional Intelligence“ („Hummi käsiraamat: emotsionaalse intelligentsuse tõstmine“). Cristopher Golis 2007. Hummi käsiraamat tutvustab teaduslikku mudelit inimeste emotsioonide mõistmiseks. Seejärel näitab autor, kuidas see mudel võimaldab meil märgatavalt täiendada oma nelja EQ-oskust: eneseanalüüs, enesekontroll, empaatia ja suhete haldamine. See raamat aitab teil saada paremaks juhiks.</p>
	<p>„Emotional Intelligence 2.0“ („Emotsionaalne Intelligentsus 2.0“). Travis Bradberry ja Jean Greaves 2009. Selles raamatus on toodud samm-sammuline kava EQ tõstmiseks nelja põhilise EQ-oskuse kaudu, mis võimaldavad teil oma potentsiaali täielikult ära kasutada:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eneseteadlikkus, 2) enesejuhtimine, 3) sotsiaalne teadlikkus, 4) suhete haldamine.
	<p>„Go Suck a Lemon: Strategies for Improving Your Emotional Intelligence“ („Limpsi sidrunit: strateegiaid emotsionaalse intelligentsuse parandamiseks“). Michael Cornwall 2012. See dr Cornwalli teos on üks järjekordne hea käsiraamat emotsionaalse intelligentsuse parandamiseks. Autor keskendub sellistele emotsionaalse intelligentsuse tahkudele nagu emotsioonide valitsemine, avameelsus, emotsionaalsest kaassõltuvusest vabanemine ja mõtlemine enne tegutsemist. Raamatu eesmärk on anda lugejatele selged meetodid, mille abil nad saavad igale ülesandele läheneda ettevaatlikuma ja läbimõelduma emotsionaalse probleemilahenduse kaudu.</p>
	<p>„The EQ Difference: A Powerful Plan for Putting Emotional Intelligence to Work“ („EQ vahe: mõjus kava emotsionaalse intelligentsuse töölerakendamiseks“). Adele B. Lynn 2004. Üks paik, kus emotsionaalsel intelligentsusel võib olla tugev mõju, on meie töökoht. Selles raamatus saavad lugejad teada, kuidas kasutada EQ kohta õpitut tööalase edu saavutamiseks. Lynn demonstreerib suurepärase näidete ja kasulike harjutuste abil sügavat mõju, mida emotsioonid võivad avaldada kõigile meie tööelu tahkudele alates töötulemustest kuni meie suheteni kolleegidega, ja tutvustab viise, kuidas igaüks saab lihtsate mõtlemis- ja käitumismuutuste abil parandada oma suhteid teiste inimestega.</p>

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
EQ Toolkit („EQ tööriistakast“)	See programm põhineb suhtluse ja emotsioonidega seotud ajuteadustöödel, mis käsitlevad nii emotsionaalset mõistust ja tunnetust kui ka loogilist mõtlemist. Selle eesmärk on õpetada, kuidas ohjata häirivaid mõtteid, hallata keerulisi emotsioone, parandada suhteid ja teha teoks oma positiivseid kavatsusi.	EN
http://www.helpguide.org/emotional-intelligence-toolkit/		
„Develop Your Emotional Intelligence“ („Arendage oma emotsionaalset intelligentsust“)	Tehke see test, et näha, kui kõrge on teie emotsionaalne intelligentsus. Seejärel vaadake, kuidas saaksite seda veelgi täiustada.	EN
https://www.mindtools.com/blog/2014/04/11/develop-your-emotional-intelligence/		
Emotsionaalse intelligentsuse harjutusi meeskondadele	Üks lihtne harjutus meeskonnasisese emotsionaalse intelligentsuse tugevdamiseks ja õppemäng emotsionaalse teadlikkuse parandamiseks: „Minu värviline müts“.	EN
<ul style="list-style-type: none"> ➤ https://ww2.kqed.org/mindshift/2015/06/22/a-simple-exercise-to-strengthen-emotional-intelligence-in-teams/ ➤ http://www.experiential-learning-games.com/emotionalintelligence.html 		
Emotsionaalse intelligentsuse harjutused: „Increase Your Self-Awareness“ („Tõstke oma eneseteadlikkust“)	Mida teadlikumad me oma tunnetest oleme, seda paremini saame enda käitumist valitseda ja teiste oma mõista. See harjutus aitab esindajatel oma emotsioone paremini ära tunda ja kirjeldama õppida.	EN
http://www.skillsconverged.com/FreeTrainingMaterials/tabid/258/articleType/ArticleView/articleId/803/categoryId/132/Emotional-Intelligence-Exercise-Increase-Your-Self-Awareness.aspx		
Emotsionaalse intelligentsuse harjutused: täiusliku meeskonna visualiseerimine	Emotsionaalse intelligentsuse harjutused: täiusliku meeskonna visualiseerimine	EN
<ul style="list-style-type: none"> ➤ http://www.skillsconverged.com/FreeTrainingMaterials/tabid/258/articleType/ArticleView/articleId/790/categoryId/132/Emotional-Intelligence-Exercise-Visualise-Your-Ideal-Team.aspx ➤ http://www.skillsconverged.com/FreeTrainingMaterials/tabid/258/articleType/ArticleView/articleId/567/categoryId/132/The-Fogging-Technique.aspx ➤ http://www.change-management-coach.com/self-awareness.html ➤ http://www.forbes.com/sites/markmurphy/2015/09/05/increase-your-emotional-intelligence-by-watching-television/#7084016216f1 ➤ http://www.huffingtonpost.com/rachael-omeara/part-i-of-2-boost-your-emotional-intelligence-take-the-five-day-eq-challenge_b_8051564.html 		

ORIGINAALSUS

LOOVUSEGA SEOTUD ÜLDOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Originaalsust on traditsiooniliselt kirjeldatud kui võimet mõelda uudsetel või ainulaadsetel viisidel, et tulla uue toote või idee peale, mis on ainulaadne, väga ebaharilik, ootamatu või seninägematu.

Seitsme miljardi inimesega maailmas, milles inimkonna ajalugu on tuhandete aastate pikkune, on aga raske uskuda, et meil oleks võimalik öelda või teha midagi tõeliselt uut. Seetõttu on originaalsust ehk õigem kirjeldada kui võimet mõelda teiste ideid edasi arendavatel, kuid mitte neid kopeerivatel viisidel. Lõppude lõpuks on kõik, mis täna olemas on, ehitatud üles millelegi, mis on ühel või teisel kujul juba ammu eksisteerinud.

Originaalsus on üks loovuse alamosa ja selle tähtsaim komponent. Ilma originaalsuseta ei ole võimalik midagi tõeliselt luua – kopeerida, tuletada ja koostada küll, ent mitte luua.

Originaalsus lähtub peaaegu alati uudishimust maailmas valitsevate mitterahuldavate olude vastu. Teadlikkus nendest oludest annab meile julguse mõelda, kuidas me neid muuta saaksime. Miski ei ole vältimatu ega muutmatu – alati on parandamisruumi.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Mida saab teha originaalsemate ideede genereerimiseks ja teostamiseks?

- Jagage oma ideid kaaslastega – me kipume oma ideede suhtes sageli liiga positiivsed (või negatiivsed) olema ja ei suuda nende väärtust õigesti hinnata. Seetõttu tulekski oma ideid kaaslastega jagada. Nemad suudavad neid objektiivsemalt kuulata ja anda teada, kui mõni idee väärib edasiarendamist.
- Leppige läbikukkumistega – keegi ei taha oma tegemistes läbi kukkuda, ent kui me kardame läbikukkumist niivõrd tugevalt, et ei julge uusi ideid katsetada, ei saa me kunagi originaalsetele mõtetele võimalustki anda.
- Avage end loovusele – uutele ideedele on tähtis avatud olla, kuid sama tähtis on paarile neist ka põhjalikult keskenduda. Seetõttu tasub omandada üldteadmised mitme uue asja kohta ning seejärel valida välja paar tükki, millega lähemalt tutvuda ja edasi töötada.
- Mõnikord ei ole viivitamisega midagi viga – kui saate mõne projekti kiiresti ja korralikult valmis, võite tunda end suurepäraselt. Teinekord võib poolelioleva projektiga viivitamine anda ajule vajalikku aega uudse lähenemise leidmiseks ning uute ja originaalsete ideede peale tulemiseks.
- Kas kogu aeg on vaja originaalne olla? Loomulikult mitte! Kuid originaalsete ideedega inimesed on muutnud meie maailma paremaks (ja sealjuures sageli ka ise kasu lõiganud). Miks siis mitte anda originaalsusele vähemalt võimalust?

ORIGINAALSUS

„Originaalsus seisneb julguses väljuda üldtunnustatud normide piiridest.“ – Anthony Storr

Videomaterjalid:

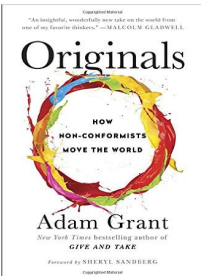
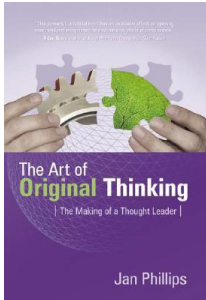
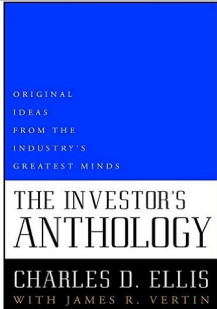
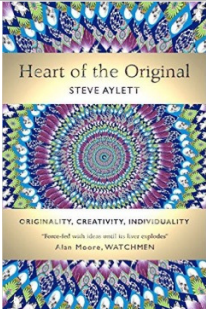
Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„The surprising habits of original thinkers“ („Originaalsete mõtlejate üllatavaid harjumusi“) Adam Grant	Kuidas loovad inimesed tulevad suurepärasele ideele? Organisatsioonipsühholoog Adam Grant uurib „originaale“ – mõtlejaid, kes otsivad uusi ideid ja püüavad neid teoks teha. Selles loengus tutvute kolme originaalide ootamatu harjumusega, sealhulgas läbikukkumistega leppimine. „Suurimad originaalid on need, keda saadab enim läbikukkumisi, sest just nemad on need, kes kõige rohkem pingutavad,“ väidab Grant. „Selleks, et tulla paarile heale ideele, läheb enne vaja mitut halba ideed.“	EN
https://www.youtube.com/watch?v=fxbCHn6gE3U		
„Originals: How Nonconformists Move the World“ („Originaalid: kuidas teisitimõtlejad maailma edasi viivad“)	Maailmas ei ole loominguliste ideede puudust – puudu jääb hoopis inimestest, kes nende eest võitleksid. Kuidas tuleks tekkinud ideid teistele esitleda? Adam Grant, Pennsylvania ülikooli Whartoni kooli hinnatud professor ja New York Timesi menuraamatu „Originals“ („Originaalid“) autor jagab näpunäiteid, kuidas esitleda oma ideid nii, et teid kuulataks, ja kuidas leida liitlasi ootamatutest kohtadest.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=eDID58CmQGo		

ORIGINAALSUS

Internetipõhised lugemismaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
„How Being ‘Original’ Will Boost Your Business Faster Than Anything!“ („Kuidas originaalsus võib anda teie ettevõttele tugevama tõuke kui miski muu“)	Chris Duckeri originaalsuse teemaline veebisaade, mis käsitleb originaalsuse tähtsust ettevõtete alustalana.	http://www.chrisducker.com/podcast/being-original-business/	EN
„How to be original“ („Kuidas olla originaalne“)	Artikkel, mis sisaldab kasulikke näpunäiteid originaalsuse arendamiseks.	http://www.wikihow.com/Be-Original	EN
„How to Build a Culture of Originality“ („Kuidas ehitada originaalsuskultuuri“)	Pennsylvania ülikooli Whartoni kooli professori Adam Granti uurimistöö näitab, et teisitimõtlemisskultuuri loomine aitab arendada organisatsioonisisest originaalsust.	https://hbr.org/2016/03/how-to-build-a-culture-of-originality	EN
„How to generate original creative ideas with random word stimulation“ („Kuidas genereerida originaalseid loomingulisi ideid juhuslike sõnade põhise stimulatsiooni abil“)	Artikkel juhuslike sõnade põhise stimulatsiooni kohta, mis on võimas praktiline meetod alateadvuse aktiveerimiseks ja selles peituva teabe rakendamiseks uute, värske ja originaalsete ideede genereerimiseks.	http://www.innovationmanagement.se/imtool-articles/how-to-generate-original-creative-ideas-with-random-word-stimulation/	EN

Lisamaterjalid:

	<p>„Originals: How Non-Conformists Move the World“ („Originaalid: kuidas teisitimõtlejad maailma edasi viivad“. Adam Grant 2016. Grant uurib, kuidas tunda ära häid ideid, kõnelda nii, et teid kuulataks, luua liitlaste ühendust, valida tegutsemiseks õige aeg ja võidelda hirmu ning kahtlustega.</p>		<p>„The Art of Original Thinking – The Making of a Thought Leader“ („Originaalse mõtlemise kunst – kuidas saada mõtteliidriks“). Jan Phillips 2006. See on võrratu käsiraamat originaalse mõtlemise, inspireeritud eluviisi ja visionaarse juhtimisoskuse õppimiseks – praktiline juhend mõtteliidriks püüdejatele.</p>
	<p>„The Investor's Anthology: Original Ideas from the Industry's Greatest Minds“ („Investori antoloogia: originaalseid ideid investeerimismaailma helgeimatelt peadelt“). Charles D. Ellis ja James R. Vertin Selle antoloogia aardekastist leiata hiilgavaid tarkuseteri, mõttekilde ja eritlusi, mis on sündinud unikaalsest investeerimismaailma põhitõdedega seotud kogemuste ja arusaamade kombinatsioonist.</p>		<p>„Heart of the Original: Originality, Creativity, Individuality“ („Originaali süda: originaalsus, loovus, individuaalsus“). 2015. Steve Aylett See on raamat neile, kes ei hooli meediamailmas loodud moepärastest imitatsioonidest, vaid soovib mõista tõelise originaalsuse saavutamise rasket teekonda.</p>

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
Originaalsusharjutused	Test: kas tead, mida on vaja, et olla originaalne?	https://hbr.org/2016/01/quiz-do-you-know-what-it-takes-to-be-original	EN
Originaalsusharjutused	Mille poolest originaalid teistest erinevad? Psühholoog Adam Grant räägib edukuse paradoksist ja sellest, kuidas motiveeritud rahulolematus toidab loovust.	https://www.brainpickings.org/2016/02/16/adam-grant-originals/	EN
Originaalsusharjutused	Loovuse proovilepaneku harjutus. Loovusharjutus: koletise loomine. 10 harjutust originaalse mõtlemise sütitamiseks ja loovuse võimendamiseks.	http://www.sanchezclass.com/creativity-activities.htm#originality http://www.skillsconverged.com/FreeTrainingMaterials/tabid/258/articleType/ArticleView/articleId/1120/categoryId/95/Creativity-Exercise-Make-a-Monster.aspx https://spark.adobe.com/blog/2016/05/31/10-exercises-to-spark-original-thinking-and-unleash-creativity/	EN

VAIST

LOOVUSEGA SEOTUD ÜLDOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Vaist on vahetu mõistmine ilma eelneva juurdluse või ratsionaalse läbimõtle miseta. Mõnikord nimetatakse seda ka sisetundeks. See on sisemise või instinktiivse mõistmise mehhanism, mis ei vaja ega kasuta loogilise mõtlemise protsesse. Vaist tõukab ja juhib loovust ning on keske tähtsusega, et „pärismaailmas“ üldse midagi uut saaks sündida. Vaist on samuti ka loovat eneseväljendust võimaldav vahend.

Vaistu arendamise hüved:

- aitab vähendada stressi, võimaldades probleeme edukamalt tuvastada ja lahendada;
- päästab valla loovuse ja kujutlusvõime;
- viib teid alateadvusega kontakti ning aitab teil avastada peidetud tõesid enda ja elus ette tulevate olukordade kohta;
- tugevam ühendus vaistuga takistab negatiivsete emotsioonide ja mõtete kuhjumist;
- seob vasaku ja parema ajupoolkera funktsioonid ühte, võimaldades probleeme täielikumalt näha;
- aitab teil langetada paremaid, terviklikumaid otsuseid;
- parandab füüsilist, vaimset ja emotsionaalset tervist.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Kuidas saab vaistu parandada?

- Laske oma mõtetel rahuneda ja kuulake. Võtke iga päev aega vaikuse nautimiseks.
- Õppige oma aimusi ja kõhutunnet usaldama.
- Olge tähelepanelik ja teadlik. Vaistu parandamiseks tuleb pöörata tähelepanu enda ümber toimuvale.
- Pange magamise ajal tööle oma alateadvus. Enne õhtul magamaminekut mõelge küsimustele ja probleemidele, millele teil ei õnnestunud päeval lahendusi leida.

VAIST

„Vaistlik meel on püha kingitus ja ratsionaalne meel ustav teener. Oleme loonud ühiskonna, mis austab teenrit ja on unustanud kingituse.“

– Albert Einstein

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„How to harness your intuition“ („Kuidas rakendada oma vaistu“)	See video selgitab, kuidas vaist töötab ja kuidas ületada kolm suurimat takistust vaistuga ühenduse loomisel.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=v1yA9KbPzQ0		
TEDxKC – Francis Cholle – „The Intuitive Intelligence Movement“ („Vaistliku intelligentsuse liikumine“)	Maailmaturul edu saavutamise võti peitub loovuses ja uuenduslikkuses. Ent uuringud näitavad, et Ameerikas on loovus viimased 20 aastat märgatavalt langenud. Loovusvõistluse võitmiseks on vaja uusi oskusi, mida Cholle nimetab vaistlikuks intelligentsuseks.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=6pdmfhiV-OU		
Lõike videost „Improving Your Intuition“ („Vaistu parandamine“) Ühendades loogilise mõtlemise ja vaistu, saate teha targemaid otsuseid.	Üheksa õpetajat jagavad nippe vaistu, loovuse ja uuenduslikkuse kohta.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=XJkqJO6dDag		
„Intuition in the creative industries“ („Vaist loomemajanduses“)	Kui palju mõjutab vaist loomemajanduses tehtavaid otsuseid? See lühifilm sisaldab loovtöötajatega tehtud intervjuusid, milles neilt küsitakse, kui palju nad oma töös vaistule tuginevad.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=n43BFC_E7-g		

VAIST

Internetipõhised lugemismaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„10 Things Highly Intuitive People Do Differently“ („10 asja, mida hea vaistuga inimesed teevad teisiti“)	Artikkel hea vaistuga inimestest ja sellest, mida nad teistest erinevalt teevad.	EN
http://www.huffingtonpost.com/2014/03/19/the-habits-of-highly-intu_n_4958778.html		
Kohustuslik lugemine vaistuhuvilistele	Artikkel, mis räägib sellest, mis vaist õigupoolest on ja kuidas seda kasutada.	EN
https://www.psychologytoday.com/topics/intuition/essentials https://www.psychologytoday.com/blog/the-intuitive-compass/201108/what-is-intuition-and-how-do-we-use-it		
Kuidas uurida loomevaistu?	Artikkel, mis käsitleb ühe teadusajakirjas Psychological Science avaldatud uurimistöö tulemusi. See uurimistöö tõestab, et vaist on tõepoolest olemas ja et seda on võimalik teaduslikult mõõta.	EN
http://www.livescience.com/54825-scientists-measure-intuition.html		
„The Science of Intuition: An Eye-Opening Guide to Your Sixth Sense“ („Vaistuteadus: silmiavav teejuht kuuenda meele juurde“)	See silmiavav artikkel juhib teid vaistu kaudu teie kuuenda meeleni.	EN
http://www.oprah.com/spirit/scientific-facts-about-intuition-developing-intuition		

Lisamaterjalid:

	<p>„Intuition in organizations: Leading and managing productively“ („Vaist organisatsioonides: tulemuslik juhtimine ja haldamine“).</p> <p>Weston H. Agor (toim.), Sage Publications, 1989.</p> <p>See kuueks põhiosaks jaotatud raamat tutvustab sammhaaval, mis on vaist, kuidas seda saab juhtimisel ja otsuste langetamisel tööviljakuse parandamiseks ära kasutada ning kuidas juba omandatud vaistu praktilistel eesmärkidel veelgi tugevdada.</p>
	<p>„Strategic Intuition: The Creative Spark in Human Achievement“ („Strateegiline vaist: loovuse säde inimsaavutustes“). Columbia Business School Publishing, 2013.</p> <p>William Duggan on viimased kümme aastat teinud strateegilise vaistu teemal teedrajavat uurimistööd ja viimased kolm aastat andnud Columbia Ärikoolis seda käsitlevat populaarset kursust. Selles silmiavavas raamatus näitab ta nüüd, kuidas strateegiline vaist on seisnud paljude inimajaloos aset leidnud suurte saavutuste keskmes: teaduslikud ja arvutirevolutsioonid, naiste hääleõigus, kodanikuõiguste liikumine, kaasaegne kunst, mikrorahastamine vaestes riikides ja palju muud.</p>

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
Põgenemistoad: enamik otsuseid, mis me langetame, põhinevad meie vaistul, mis on omakorda teatud määral seotud meie teadmistega.	Lahendamist ootavatest mõistatustest tulvil põgenemistoad pakuvad adrenaliini ja põnevust kõigile seiklushimulistele. Nendest eriteemalistest tubadest välja pääsemiseks tuleb mängu käigus lahendada mitu mõistatust.	http://www.exitroom.ee/en/	EN
Vaistu aktiveerimise ja arendamise harjutused	Pimesi tunnetamise harjutus	http://foreverconscious.com/one-simple-exercise-to-increase-your-intuition	EN
Vaistu arendamise harjutused	Katsetamine on vaistu arendamise tähtis osa. Need harjutused aitavad teil oma vaistu treenida.	http://www.takingcharge.csh.umn.edu/activities/exercises-developing-your-intuition	EN

TRENDITEADLIKKUS

LOOVUSEGA SEOTUD ÜLDOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Tehnoloogia-alane trenditeadlikkus tähendab populaarsust koguvate ja turul või tööstuses üldtunnustatud tehnoloogiate tundmist. See hõlmab ka võimet tunda ära ja mõista selliste tehnoloogiate kasulikkust äritegevuses. Miks on tehnoloogia-alane trenditeadlikkus tähtis?

- **Võimaldab tõsta teie nähtavust klientidele.** Tehnoloogia-alane trenditeadlikkus aitab teil tuvastada, millega teie kliendid kõige rohkem aega veedavad, mis võimaldab teil nendega lihtsamini sidemeid luua. Kui nad eelistavad näiteks mobiiliseadmeid kasutada, siis peaksite ehk mõtlema sellele, kuidas teie veebisait mobiiliekraanil välja näeb.
- **Aitab leida rohkem võimalusi uute ideede ja ettevõtmiste kaudu.** Tehnoloogia-alane trenditeadlikkus ei aita teid ainult turundusega. See suurendab võimalusi ka teistes valdkondades arenemiseks.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Tehnoloogiarendidega kursis püsimiseks ja teadlikkuse parandamiseks on võimalik teha näiteks järgmist.

- Liituge tehnoloogiafoorumitega ja lugege tehnoloogiablogisid. Foorumid ja blogid, mis keskenduvad ühele kindlale teemale või kategooriale, on ühed parimad teabeallikad.
- Jälgige inimesi Twitteris või muudes suhtlusvõrgustikes. Kuna nad on alati uusimate tehnoloogiarendidega kursis, aitab nende postituste regulaarne lugemine parandada ka teie enda trenditeadlikkust.
- Osalege seminaridel. Lugemise kaudu enda harimine võib olla kasulik, aga eri teemade uurimine arutelu läbi on veel parem.

TRENDITEADLIKKUS

*„Jälgige trendijooni, mitte pealkirju.“
– Bill Clinton*

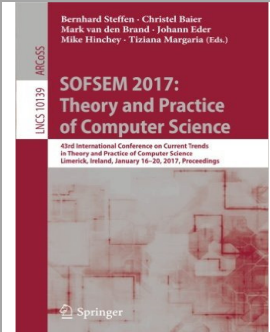

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„2016 Tech Trends Watch“ („Jälgimisväärsed tehnoloogiarendid 2016. aastal“)	Goldman Sachs investeerimispangandusosakonna meedia ja telekommunikatsiooni rühm jagab ettevõtetele soovitusi selles pidevalt muutavas valdkonnas navigeerimiseks. Selles videos arutavad nad nelja suurimat trendi tehnoloogiasektoris: andmeanalüüs, elektrooniline kaubandus, küberturvalisus ja pooljuhid.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=mqqyAlr50fU		
Technology Trends Driving the Future of Higher Education („Tehnoloogiarendid, mis kujundavad kõrghariduse tulevikku“)	IT-analüütik Bob O'Donnell uurib, kuidas ülikoolid ja teised kõrgharidusasutused optimeerivad tehnoloogiakasutust nii praegu kui ka tulevikus, et parandada õppetulemusi.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=J37f_IM2DhM		
„Tech Trends 2016: Innovating in the digital era“ („Tehnoloogiarendid 2016: uuendused digiajastul“)	Sellest videost saate teada, kuidas eilsed teadusulmefantaasiad on saamas homseteks ärimaailma tegelikkusteks tänu tänaste tehnoloogiarendide murrangulisele mõjule.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=aDUmPJ1jb94		
Did You Know – Information Technology Revolution („Kas teadsid – infotehnoloogia revolutsioon“)	Mis rolli mängite teie infotehnoloogia revolutsioonis?	EN
https://www.youtube.com/watch?v=3vApOQb8A8k		

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
Sam M. Walton College of Business (Sam M. Waltoni Ärikolledž)	Tehnoloogiateadlikkuse programm	http://walton.uark.edu/diversity/technology-awareness-program.php	EN
Digital Responsibility (Digitaalse Vastutuse Organisatsioon)	Tehnoloogiasõltuvuse teadlikkuse stipendium	http://www.digitalresponsibility.org/technology-addiction-awareness-scholarship/	EN
Techtrunk Ventures Pvt. Ltd.	Tehnoloogiateadlikkuse programm	http://techtrunk.in/TechnologyAwareness.html	EN
Treenitavad oskused	Treenitavad oskused	http://training.simplicable.com/training/new/87-soft-skills	EN

Lisamaterjalid:

	<p>„SOFSEM 2017: Theory and Practice of Computer Science: 43rd International Conference on Current Trends in Theory and Practice of Computer Science“ („SOFSEM 2017: arvutiteaduse teooria ja praktika: 43. rahvusvaheline konverents arvutiteaduse teooria ja praktika hetketrendide teemal“, loengukonspektid)</p> <p>See raamat sisaldab kokkuvõtet 2017. aasta jaanuaris Iirimaa Limerickis peetud SOFSEM 2017 43. rahvusvahelisest konverentsist arvutiteaduse teooria ja praktika hetketrendide teemal.</p> <p>See köide koosneb 34. teadusartiklist..</p>
	<p>„More Essential Skills for Software Architects“ („Veel tarkvaraarhitektide jaoks vajalikke oskusi“) Dave Hendricksen 2014.</p> <p>Aitab tarkvaraarhitektidel parandada karjääri tegemise võimalusi, isiklikku tööalast rahulolu ja töö nautimist. Räägib vähetuntud, kuid asendamatuist oskustest, mida ametlikel koolituskursustel käsitletakse harva. Selles uues raamatus täiendab autor nende oskuste nimekirja, keskendudes nn pehmetele oskustele.</p>

KUJUSTUS- MÕTLEMINE

LOOVUSEGA SEOTUD PEHMED OSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Loovus on kujustusprotsessi keskne osa. Kujustumõtlemise all mõeldakse loomestrategieid, mida kujustajad kasutavad kujustusprotsessis. Kujustumõtlemine on samuti lähenemine, mida saab kasutada probleemide analüüsimiseks ja lahendamiseks ka väljaspool kujustusvaldkonda ning mida on kasutatud näiteks ärialaste ja ühiskondlike probleemide lahendamiseks.

Ärimaailmas seisneb kujustumõtlemine kujustajate mõtteprotsesside ja töömeetodite rakendamises inimeste vajadustele tehnoloogiliselt teostatavate lahenduste ja äristrateegiate otsimises, et luua nende abil klientidele väärtust ning leida turuvõimalusi. See on tõestatud ja korratav protseduur, mille abil on igas ettevõttes ja igal ametialal võimalik saavutada hiilgavaid tulemusi. See protsess koosneb seitsmest etapist: määramine, uurimistöo, mõtteleome, prototüübiloomine, valimine, teostamine ja õppimine. Nende etappide abil on võimalik probleeme piiritleda, õigeid küsimusi küsida, rohkem ideid genereerida ja parimad vastused välja valida.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

- Mõistke kasutajaid. Jälgige oma kliente ja tutvuge nendega, et arutada ning mõista nende vajadusi.
- Tuvastage ja määratlege probleem. Otsustage oma kasutajatega peetud vestluste põhjal, millist probleemi te soovite lahendada püüda.
- Tehke ajurünnak ja hinnake võimalikke lahendusi. Kutsuge inimesi ja rühmi teistest osakondadest ajurünnakut tegema. Selles etapis on kõige tähtsam kriitilisus alla suruda, et ühtki ideed ei heidetaks liiga kergesti kõrvale. Mõnikord tulevad parimad lahendused ootamatutest kohtadest.

KUJUSTUSMÖTLEMINE

„Enamik inimesi arvab ekslikult, et kujustus tähendab seda, kuidas miski välja näeb. Nad arvavad, et see on mingi pealiskiht – et kujustajatele antakse mingi kast ja öeldakse: „Tehke see ilusaks!“ Meie jaoks ei tähenda kujustus seda. See pole vaid see, kuidas miski välja näeb või käes tundub. Kujustus on see, kuidas miski töötab.“ – Steve Jobs

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Design Thinking“ („Kujustumõtlemine“)	Tim Brown, IDEO tegevjuht ja president, tutvustab kujustumõtlemise põhitõdesid.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=U-hzefHdAMk		
„Design thinking for every endeavour“ („Kujustumõtlemine iga ettevõtmise tarvis“) Robyn Richardson TEDxCreativeCoast	TED-i konverentsidest eraldiseisvalt korraldatud kohalikul TEDxi üritusel peetud kõne. Robyn läheneb õpetamisele kui kontserdi andmisele. Õpetades kujustumõtlemist omal viisil, taasavastades oma õpilastega kadumaläinud meediumeid, kannustab ta kõiki oma kinnistunud teadmisi ümber hindama.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=TPXrheqhTCs		
Stanfordi veebiseminar „Design Thinking = Method, Not Magic“ („Kujustumõtlemine = meetod, mitte maagia“)	Selles veebiseminaris räägib Bill Burnett, Stanfordi Ülikooli konsultant-abiprofessor ja kujustumõtlemise meister, kolmest ettevõtete komistuskivist uuenduskultuuri juurutamisel ning nende ületamise võimalustest.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=vSuK2C89yjA		
„Design Thinking for Innovative Problem Solving: A Step by Step Project Course Promo“ (kursuse „Kujundustumõtlemine uuendusliku probleemilahenduse jaoks: etapiline projekt“ reklaamvideo)	Selles uuendaja ja rahvusvaheliselt tunnustatud kujustumõtlemise eksperdi Jeanne Liedtka koostatud veebikursuses läbite 15-etapilise probleemilahendusprotsessi, kasutades kujustusmeetodeid ja uuendusvahendeid.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=0DeBHxnR0kM		
Stanfordi kujustuskooli d.school abiprofessori Justin Ferrelli kujustumõtlemise õpikoda The Irish Timesi juures	Stanfordi kujustuskooli d.school abiprofessor Justin Ferrell juhib Dublinis The Irish Timesi juures kommuunile Hacks/Hackers peetud kujustumõtlemise õpikoda.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=Z4gAugRGpeY		

KUJUSTUSMÖTLEMINE

„Enamik inimesi arvab ekslikult, et kujustus tähendab seda, kuidas miski välja näeb. Nad arvavad, et see on mingi pealiskiht – et kujustajatele antakse mingi kast ja öeldakse: „Tehke see ilusaks!“ Meie jaoks ei tähenda kujustus seda. See pole vaid see, kuidas miski välja näeb või käes tundub. Kujustus on see, kuidas miski töötab.“ – Steve Jobs

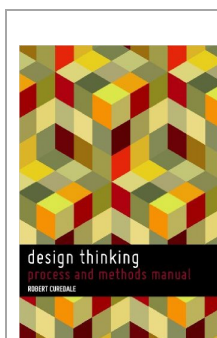
Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Design Thinking“ („Kujustumõtlemine“)	Tim Brown, IDEO tegevjuht ja president, tutvustab kujustumõtlemise põhitõdesid.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=U-hzefHdAMk		
„Design thinking for every endeavour“ („Kujustumõtlemine iga ettevõtmise tarvis“) Robyn Richardson TEDxCreativeCoast	TED-i konverentsidest eraldiseisvalt korraldatud kohalikul TEDxi üritusel peetud kõne. Robyn läheneb õpetamisele kui kontserdi andmisele. Õpetades kujustumõtlemist omal viisil, taasavastades oma õpilastega kadumaläinud meediumeid, kannustab ta kõiki oma kinnistunud teadmisi ümber hindama.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=TPXrheqTCs		
Stanfordi veebiseminar „Design Thinking = Method, Not Magic“ („Kujustumõtlemine = meetod, mitte maagia“)	Selles veebiseminaris räägib Bill Burnett, Stanfordi Ülikooli konsultant-abiprofessor ja kujustumõtlemise meister, kolmest ettevõtete komistuskivist uuenduskultuuri juurutamisel ning nende ületamise võimalustest.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=vSuK2C89yJA		
„Design Thinking for Innovative Problem Solving: A Step by Step Project Course Promo“ (kursuse „Kujustumõtlemine uuendusliku probleemilahenduse jaoks: etapiline projekt“ reklaamvideo)	Selles uuendaja ja rahvusvaheliselt tunnustatud kujustumõtlemise eksperdi Jeanne Liedtka koostatud veebikursuses läbite 15-etapilise probleemilahendusprotsessi, kasutades kujustusmeetodeid ja uuendusvahendeid.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=0DeBHxnROkM		
Stanfordi kujustuskooli d.school abiprofessori Justin Ferrelli kujustumõtlemise õpikoda The Irish Timesi juures	Stanfordi kujustuskooli d.school abiprofessor Justin Ferrell juhib Dublinis The Irish Timesi juures kommuunile Hacks/Hackers peetud kujustumõtlemise õpikoda.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=Z4gAugRGpeY		

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
Kujustumõtlemise õpikoda	Harvardi Ülikooli kujustumõtlemise õpikoda: kahepäevane programm, mille käigus tutvustatakse selle loomelähenedamise algtõdesid.	EN
https://www.extension.harvard.edu/professional-development/programs/design-thinking-workshop		
„Design thinking: Learn how to solve problems like a designer“ („Kujustumõtlemine: kuidas lahendada probleeme nagu kujustaja“)	Stanfordi kujustuskooli õppejuhendi „An Introduction to Design Thinking: Process Guide“ („Sissejuhatus kujustumõtlemisse: protsessijuhend“) alusel kirjutatud artikkel.	EN
https://designschool.canva.com/blog/design-thinking/		
Loengukursus	Virginia Ülikooli tasuta loengukursus „Design Thinking for Innovative Problem Solving: A Step by Step Project“ („Kujustumõtlemine uuendusliku probleemilahenduse jaoks: etapiline projekt“).	EN
https://www.coursetalk.com/providers/nvoed/courses/design-thinking-for-innovative-problem-solving-a-step-by-step-project-course-university-of-virginia		
Kujustumõtlemise harjutus	Harjutus: kliendi asetamine arendustöö keskmesse.	EN
https://www.mindtools.com/pages/article/design-thinking.htm		

Lisamaterjalid:

„Design Thinking“ („Kujustumõtlemine“). Robert a. Curedale 2013.

See raamat on kõige põhjalikum saadaolev kujustumõtlemise alane teos. Kujustumõtlemine on lähenemisviis toodete, arhitektuuri, ruumide ja kogemuste kujundamisele ning teenuste korraldamisele, mis on kiiresti levimas kujustajate, arhitektide ning paljude maailma juhtivate tootjate seas nagu GE, Target, SAP, Procter and Gamble, IDEO ja Intuit. Seda õpetatakse mitmes maailma juhtivas ülikoolis, sealhulgas Stanford ja Harvard. Kujustumõtlemine loob probleemidele praktilisi ja uuenduslikke lahendusi. See ajendab korratavat uuendamist ja kasvatab ettevõtete väärtust.

KUJUTLUSVÕIME

LOOVUSEGA SEOTUD PEHMED OSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Kujutlusvõime on võime moodustada mõttepilt millestki, mida me ei saa tajuda oma viie meele kaudu. See on meie mõistuse võime luua mõttelisi stseene, objekte või sündmusi, mida ei ole olemas, mis ei ole hetkel meie tajuulatuses või mis toimusid minevikus.

Einstein on öelnud, et kujutlusvõime on tähtsam kui teadmised. Kujutlusvõime on muutuste mootor. Kõik saab alguse võimest kujutleda uut maailma või paremaid olusid ja unistada millestki, mis võib saada tõeks. Kujutlusvõime on inim mõistuse lahutamatu osa, mis on seotud nii loovuse kui ka õppimisvõimega. Kujutlusvõime arendamine loob uusi võimalusi. Seda peetakse mõistuse loovaks osaks, mis aitab meid protsessipõhistes tegevustes nagu mõtlemine.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Mida saab teha originaalsemate ideede genereerimiseks ja teostamiseks?

- Lugege rohkem. Kujutlusvõime saab jõudu õppimisest. Valmisolek õppida uusi asju on otseses seoses võimega leppida ja kohaneda muutustega. See parandab meie loomingulist arutlusvõimet ja mõtlemist.
- Rääkige lugusid. Inimesed armastavad lugusid kuulata ja kõigil meist on mõni lugu rääkida. Treenige oma loomingulist mõtlemist, jutustades nii palju lugusid, kui suudate. Täitke need põhjalike kirjeldustega.
- Olge uudishimulik. Uute asjade õppimine tõstab loovust ja arendab kujutlusvõimet. Lastel kipub olema rohkem kujutlusvõimet, sest nad on loomult uudishimulikud.
- Arendage oma andeid. Keskenduge oma annete arendamisele ja lihvimisele, et rakendada oma kujutlusvõimet nendes asjades, milles te hiilgate või mida te kõige paremini oskate.
- Vaadake asju teisest küljest. Kui olete millestki väsinud või tüdinud ja tunnete, et teie loovusevarud on otsakorral, proovige asju teisest vaatepunktist näha. See võimaldab läheneda asjadele värskest nurgast ja võib anda teile isegi uusi ideid, mida varem pidasite võimatuks.

KUJUTLUSVÕIME

„Olen piisavalt suur kunstnik, et oma kujutlusvõimet vabalt rakendada. Kujutlusvõime on tähtsam kui teadmised. Teadmised on piiratud. Kujutlusvõime haarab kogu maailma.“ – Albert Einstein

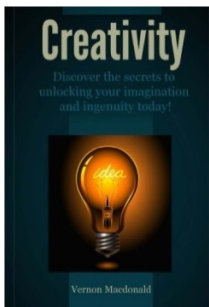
Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Imagine“ („Kujutle“) – John Lennon	Kujutlusvõime piibel.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=DVg2EJwvIF8		
„Expand Your Imagination Exponentially“ („Laienda oma kujutlusvõimet eksponentsiaalselt“) Jeff Bollow TEDxDocklands	Jeff Bollow juhib kirjanikud, ettevõtteid ja tavainimesed üle kogu maailma läbi kogu loomeprotsessi, et aidata neil tööviljakust tõsta ja leida oma ainulaadne hääl.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=tH6AyjGgcns		
„Intel Futurist: Imagination is the Undeveloped Skill“ („Inteli futurist: kujutlusvõime on välja arendamata oskus“)	Brian David Johnson oli esimene Intelis tööle asunud futurist. Uue kiibi kujustamine, valmishitamine ja väljaandmine võtab umbes 10–15 aastat, räägib ta publikule WIRED Retaili konverentsil, mistõttu on Intelil vaja kedagi, kes suudaks näha 10–15 aastat tulevikku ja öelda neile, kuidas näeb välja maailm, mille jaoks nad tooteid kujustavad.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=ZBk3IRBjAKY		

ÕPPEMATERJALID

Internetipõhine lugemine / õppematerjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
Teadusajakiri New Scientist	Meie võime luua kujuteldavaid maailmu võib olla meie tervise võti ja jõud inimtsivilisatsiooni tõusu taga.	EN
https://www.newscientist.com/round-up/imagination/		
„A very short history of imagination“ („Kujutlusvõime lühiajalugu“)	Simon Fraseri Ülikooli professori Kieran Egani uurimistöö.	EN
http://ierg.ca/wp-content/uploads/2014/04/History-of-Imagination.pdf		
„The value of creativity and innovation in entrepreneurship“ („Loovuse ja uuenduslikkuse väärtus ettevõtluses“)	Huvitav uurimistöö äriedukuse ja kujutlusvõime seotuse teemal.	EN
http://www.asiaentrepreneurshipjournal.com/AJESIII20kpara.pdf		
„Improving imagination skills in order to assist abstractive learning“ („Kujutlusvõime tugevdamine abstraktsete mõistete õppimise lihtsustamiseks“)	Selle uurimistöö põhieesmärk oli näidata, kuidas inimesi on võimalik julgustada ja toetada kujutlusvõime kasutamisel.	EN
http://avetra.org.au/wp-content/uploads/2009/08/AVETRA13_0017_final-paper.pdf		

Lisamaterjalid:

	<p>„Creativity: Discover the secrets to unlocking your imagination and ingenuity today!“ („Loovus: avasta oma kujutlusvõime ja leidlikkuse vabastamise saladused juba täna!“) 2014.Vernon Macdonald</p> <p>See raamat käsitleb ja sisaldab järgmist: tõelise loovuse olemus; mõlema ajupoolkera kasutamise treenimismeetodeid; harjutusi ajuverearustuse parandamiseks (see aitab!); nõuandeid abstraktse mõtlemise arendamiseks; ülevaadet erinevatest loovuse tüüpidest. Kui Einstein töötas oma murranguliste teooriate kallal, otsis ta sageli abi oma loovast mõistusest, et kujutleda asju, mida ta ei suutnud objektiivselt näha.</p>
---	--

JULGUS

LOOVUSEGA SEOTUD PEHMED OSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Julgus võimaldab meil raskustele, ohtudele ja hirmudele vastu astuda ning neist jagu saada. Loomeinimeste tööelus tekib hirme iga päev, sest nad töötavad alati uudsete ideedega.

Julgus ei ole isikuomadus, mis on ainult mõnele inimesele kaasa sündinud, vaid õpitav oskus, mida on võimalik arendada. Julgus ei tähenda ka hirmu puudumist, vaid tegutsemist vaatamata hirmu tundmisele.

Julged inimesed tunnevad hirmu nagu kõik teisedki, kuid nad suudavad seda vaos hoida, nii et see ei takista neid tegutsemast. Seega tuleks hirmud asendada usuga ja õppida riske võtma, sest loovad inimesed on need, kellel on julgust edasi liikuda.

Julgus ei ole tingimata kaasasündinud isikuomadus. See on oskus, mida saab õppida. Nagu igasuguse õppimise puhul, määravad meie edu eesmärgid, mis me endale seame, meie pühendumus edasiarenemisele ja valmisolek õppida oma vigadest ning proovida uuesti.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

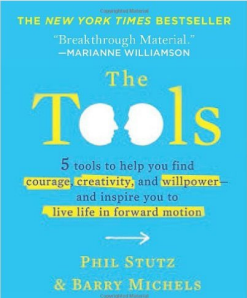
- Pidage meeles, et teil on alati võimalik valida, kuidas reageerida. Kui keegi ründab teie loovust mis tahes kujul, pidage vaid meeles, et te saate oma vastuse ise otsustada.
- Ärge laske oma hirmudel reaalsusest suuremaks kasvada. Mõnikord kasvab inimeste hirm selle suhtes, kuidas maailm nende loovust tõlgendada võib, niivõrd suureks, et nad annavad lihtsalt alla.
- Arendage visadust. Visadus (või sihikindlus) on meie võime kohaneda ja uuesti jalule tõusta, kui miski ei lähe nii nagu plaanitud.

JULGUS

„Loovus nõuab julgust.“ – Henri Matisse

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„The Nature of Creativity and The Courage to Create“ („Loovuse olemus ja loomise julgus“)	Selles videos juureldakse loovuse olemuse üle ja idee üle, et loomingulised läbimurded sünnivad alateadvuses, ning vaadeldakse võimalikke loovuse stimuleerimise viise.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=sLaBgT3zE-A		
„Courage and creativity – Do we need to be fearless?“ („Julgus ja loovus – kas me peame olema kartmatud?“), Elizabeth Gilbert.	Loovus on küll rada, mis on käimiseks vapratele, kuid see pole rada kartmatutele, ja neil kahel on tähtis vahet teha.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=M2aKNtRKDos		
„Intel Futurist: Imagination is the Undeveloped Skill“ („Inteli futurist: kujutlusvõime on välja arendamata oskus“) WIRED Retail WIRED	Inteli futurist Brian David Johnson: „Kujutlusvõime on välja arendamata oskus“ – täielik kõne konverentsilt WIRED Retail.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=ZBk3IRBjAKY		

Lisamaterjalid:

 <p>THE NEW YORK TIMES BESTSELLER "Breakthrough Material." —MARIANNE WILLIAMSON</p> <p>The Tools</p> <p>5 tools to help you find courage, creativity, and willpower and inspire you to live life in forward motion</p> <p>→</p> <p>PHIL STUTZ & BARRY MICHELS</p>	<p>„The Tools (Miniature Edition): 5 Tools to Help You Find Courage, Creativity, and Willpower--And Inspire You to Live Life in Forward Motion“ („Töövahendid (lühendatud väljaanne): 5 töövahendit julguse, loovuse ja tahtejõu leidmiseks ning edasiliikuvat elu elamiseks“). 2013.</p> <p>Phil Stutz ja Barry Michels tutvustavad ainulaadse tõhususega viieosalist töövahendite komplekti, mis aitavad teil oma elu oluliselt ja märgatavalt muuta. Need elumuutvad võtted õpetavad teile, kuidas seisakust liikuma saada, viha talitseda, end väljendada, ärevusest jagu saada ja distsiplineeritumaks muutuda.</p>
---	--

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Creativity Takes Courage: 5 Ways To Build Your Courage“ („Loovus nõuab julgust: 5 moodust julguse kasvatamiseks“)	Artikkel selle kohta, kuidas julgust arendada.	EN
http://www.bitrebels.com/lifestyle/creativity-takes-courage-5-ways-to-build-your-courage/		
„Leadership Skills: Courage“ („Juhtimisoskused: julgus“)	Artikkel, milles käsitletakse julgust ühena kolmest 21. sajandi juhtimisoskusest.	EN
http://jamienotter.com/2010/04/leadership-skills-courage/		
„The Nature of Creativity and The Courage to Create“ („Loovuse olemus ja loomise julgus“)	Artikkel julgusest ja loovuse olemusest.	EN
http://academyofideas.com/2016/05/the-nature-of-creativity-and-the-courage-to-create/		

UUDISHIMU

LOOVUSEGA SEOTUD PEHMED OSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Uudishimu on üks loovuse võtmeteguritest. Uudishimu on võimalik arendada nii nagu iga teist oskust, mis tähendab, et see nõuab harjutamist. Uudishimu on ka üks põhilisi isikuomadusi, mida tööandjad otsivad, sest sellega kaasnevad sageli ka teised töökohal hinnatud omadused nagu empaatiavõime, loovus, uuenduslikkus ja võime kiiresti õppida.

Uudishimu loob võimaluse õppida, mis on tähtsam kui tõe tundmine, eriti kui eesmärgiks on uuenduste loomine. Tõeline õppimine leiab aset siis, kui uudishimust motiveeritud inimene paneb teadmisi kokku, otsides materjale, võtteid, mõisteid ja meetodeid ning loob seeläbi sisemisi teooriaid, mille ta seejärel proovile paneb ja omandab.

Selleks, et täiskasvanuna oma loovust tõsta, tuleb taasleida see uudishimu, mis valdas meid lastena. Seega peame jälgima, uurima, esitama küsimusi ja leidma avastusrõõmu isegi, kui see tähendab tundmatusse astumist.

Tõepoolest, loovus ei tähenda alati probleemidele õigete lahenduste leidmist – see tähendab neile uute lahenduste leidmist.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Uudishimu arendamiseks tuleb esmalt arendada küsimisoskust. Esitage küsimusi, eriti lahtiseid, ja pange ennast proovile.

- Alustage puhta meelega. Ärge eeldage, et teate juba, kuidas kõik töötab. Teeselge, et olete laps. Lapsed on tohutult uudishimulikud, sest neil ei ole elukogemusi, mis võimaldaksid neil midagi eeldada.
- Esitage küsimusi. See ei tähenda tingimata õigete küsimuste esitamist. Ärge kartke seda, et ei tea kõiki vastuseid. Küsimuste esitamine näitab pigem, et te tõesti mõtlete millelegi, kui seda, et olete asjatundmatu.
- Harjuge harjumatu kohtamisega. Kui te keeldute oma turvalisuse mullist välja astumast, siis teie loovusallikad kuivavad kokku. See inspireerib teid ka küsimusi esitama ja aitab sellest harjumuse teha.
- Mitmekesisitage oma huve. Tegus mõistus on uudishimulik.
- Laske ennast igapäevastel asjadel üllatada. Märgake, et teie ümbrus on dünaamiline ja omal moel huvitav.

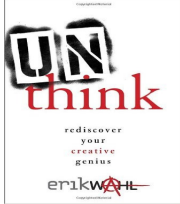
UUDISHIMU

„Nautige igat tehtud sammu. Kui olete uudishimulik, on igapäevaelu taustalt alati midagi uut avastada.“ – Roy T. Bennett

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Curiosity fuel creativity: Chris Wire at TEDxDayton“ („Uudishimu toidab loovust – Chris Wire konverentsil TEDxDayton“)	Chris Wire, uuendaja, kes on maailma loominguliste ideedega täiustanud alates 1993. aastast, esineb uudishimu ja loovuse teemalise kõnega.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=fw3aynVqWs4		
„Innovation Through Curiosity“ („Uuendused läbi uudishimu“)	Ajakirjanik ja kirjanik Amanda Lang räägib, kuidas küsimine „miks?“ võib aidata uuenduste loomisel ning töö- ja eraelu probleemide lahendamisel.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=6WOPgKGO9eI		
„Curiosity = creativity“ („Uudishimu = loovus“) T. Marni Vos TEDxLincoln	TED-i kõne sellest, kuidas uudishimu on uuenduste alustala.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=6WOPgKGO9eI		

Lisamaterjalid:

	„Big Magic: Creative Living Beyond Fear“ („Suur maagia: loomeelu väljaspool hirmu“. Elizabeth Gilbert 2015. „Kohustuslik lugemine kõigile, kes soovivad elada loomeelu... Võin kihla vedada, et siit leiab igaüks inspiratsiooni olla julge, vaba ja uudishimulik.“ – PopSugar
	„Unthink: rediscover your creative genius“ („Unusta ära: taasavasta oma loominguline geniaalsus“). Erik Wahl 2013. See on raamat, mis inspireerib kõiki mõistma, et oleme suutelised palju enamaks kui see, millega oleme õppinud leppima. Loovus ei peitu ühesainsas erilises kohas – ja see ei peitu ka ühesainsas erilises inimeses. Loovus on olemas kõikjal ja kõigis, kel on julgust vabastada oma loominguline geniaalsus.

ÕPPEMATERJALID

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Curiosity – a Coaching Skill To Build Relationships“ („Uudishimu – kootsinguoskus suhete loomiseks“)	Selles artiklis jagatakse näpunäiteid, kuidas uudishimulikumaks saada.	EN
http://www.youngbloodcoaching.com/curiosity.html		
„Link Between Creativity and Curiosity“ („Seos loovuse ja uudishimu vahel“)	Autor Elizabeth Gilbert selgitab selles artiklis seost loovuse ja uudishimu vahel.	EN
http://nymag.com/scienceofus/2015/09/how-curiosity-leads-to-creativity.html		
„How Curiosity Cultivates Creativity“ („Kuidas uudishimu kasvatab loovust“)	Õppetükk Leonardo da Vinci elu põhjal sellest, kuidas ümbritseva maailma jälgimine võib viia loominguliste läbimurreteni.	EN
https://www.fastcompany.com/3024779/dialed/how-curiosity-cultivates-creativity		
„Leadership Skills: Curiosity“ („Juhtimisoskused: uudishimu“)	Postitus Jamie Notteri blogist uudishimu kohta ühe oskusena kolmest 21. sajandi juhtimisoskusest.	EN
http://jamienotter.com/2010/04/leadership-skills-curiosity/		

OPTIMISM

LOOVUSEGA SEOTUD PEHMED OSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Optimism on emotsionaalne võime, mis aitab tõsta tööviljakust, parandada töötajate töötahet, lahendada konflikte ja seega mõjutada positiivselt ka kasumit. Optimism on parema tuleviku kujundamise strateegia. See teeb elu elusamaks. See on omaette eluviis. See on imetlusväärne isikuomadus. Optimistid vaatavad alati asju helgemast küljest.

Mark Twain on optimiste kirjeldanud tabavalt kui inimesi, kes rändavad mitte millegi toel ja mitte kusagilt õnnelikkuseni. Optimistid on alati tulvil enesekindlusest. Nad ootavad lõpuni. Elus on vaja optimismil lasta õitseda kui lillel, samas kui pessimism tuleb juba eos lämmitada. Ent optimismiga ei tohi ka liiale minna.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Järgnevalt on toodud mõned viisid, kuidas saate optimismi kohe treenima hakata.

- Vältige sõnu „mul on igav“. Mida enam te igavuse üle kurdate, seda vähem võimalusi on teie mõistusel arenemiseks.
- Otsige igas olukorras positiivseid tahke. Lähenedes kõigele lõbususe ja huvipakkuvuse ootusega, arendate positiivset meelt, mis on uutele ideedele avatum.
- Küsitlege kõike. On tähtis mitte lõpetada küsitlemist. Pöörake rohkem tähelepanu. Elu on täis esitamist ootavaid küsimusi. Elage hetkes ja märgake asju, mis teid enim paeluvad. Lahendage mõistatused, mida te ei suuda peast heita.
- Tehke midagi uut. „Me liigume pidevalt edasi, avame uusi uksi ja teeme uusi asju, sest oleme uudishimulikud ning uudishimu juhivad meid uutele radadele.“ – Walt Disney
- Alistage oma hirmud. Mida uudishimulikud me oleme, seda vähem me kardame. Kui proovite midagi uut, keskenduge selle positiivsetele tulemitele.

OPTIMISM

„Pessimist näeb igas võimaluses raskust, optimist näeb igas raskuses võimalust.“ – Winston S. Churchill

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Are you an Optimist or a Pessimist?“ Test #1 („Kas olete optimist või pessimist? Test nr 1“)	See test näitab, kas te olete optimist või pessimist. Test koosneb mitmest küsimusest, millele tuleb vastata võimalikult ausalt.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=b6vYdWed-mc		
„Is This Glass Half Empty?“ („Kas see klaas on pooltühi?“)	Kas olete optimist või pessimist?	EN
https://www.youtube.com/watch?v=9n2tmNWN1ec		
„The power of optimism“ („Optimismi jõud“)	TED-i konverentsidest eraldiseisvalt korraldatud kohalikul TEDxi üritusel peetud kõne. Optimism võib viia teid kõikjale – keskenduge sellele, mis on maailmas hästi, mitte sellele, mis on halvasti. Berti kõne õpetab, et elu on hea, kui teete seda, mida te naudite, ja kui teile meeldib see, mida teete.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=yYGNWIT4eqA		
„Optimism – How To Become Optimistic Right Now“ („Optimism – kuidas saada kohe optimistlikuks“)	Optimism – keskne meeleviis, mida on vaja arendada, et teie mõtted muutuksid püsivalt optimistlikuks.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=xZmnhdw3uuc		
„The Difference Between Optimistic and Pessimistic People“ („Erinevus optimistide ja pessimistide vahel“)	Optimistliku ja pessimistliku käitumise vahel on selgeid erinevusi. Vaadake seda videot, et õppida mõtlema positiivselt ja saama optimistiks, et võiksite elus edukam olla.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=6LAuXL-Zl8o		

Lisamaterjalid:

Kui katusekahjustused oleks ainult võimalik tuvastada ja parandada enne, kui on liiga hilja! Meie ettevõtte plaanide abil on see võimalik! Oleme tõestatud katuselahenduste eksperdid ja väga kogenud kõigi ärihoonete.

OPTIMISM

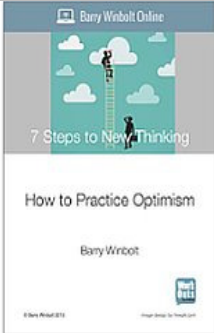
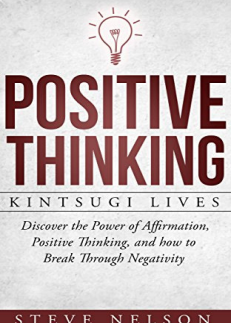
Internetipõhised lugemismaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„5 Ways to Boost Optimism“ („5 moodust optimismi võimendamiseks“)	Huvitav artikkel, milles esitatakse viis näpunäidet, kuidas optimismi tõsta.	EN
http://psychcentral.com/blog/archives/2014/11/10/5-ways-to-boost-optimism/		
„8 Strategies for Boosting Your Optimism“ („8 strateegiat optimismi võimendamiseks“)	Lühike artikkel, milles arutatakse viise, kuidas optimismi arendada ja võimendada.	EN
http://lethiaowens.com/8-strategies-for-boosting-your-optimism/		
„50 Ways To Build Your Optimism“ („50 moodust optimismi kasvatamiseks“)	Artikkel, mis sisaldab lühikesi soovitusi optimismi arendamiseks.	EN
http://www.stevenaitchison.co.uk/blog/50-ways-to-build-your-optimism/		
„Mindfulness and Positive Thinking“ („Ärksus ja positiivne mõtlemine“)	Põhjalik artikkel toetavate videotega optimistiks saamisest ja pessimistliku meelelaadi vahetamisest optimismi vastu.	EN
http://www.pursuit-of-happiness.org/science-of-happiness/positive-thinking/		
„How to Be an Optimist“ („Kuidas olla optimist“)	Optimism on miski, mida on võimalik treenida. Siin on toodud viis teaduslikel uuringutel põhinevat harjutust aju treenimiseks.	EN
http://www.oprah.com/spirit/How-to-be-an-Optimist		
„5 Daily Habits to Increase your Level of Optimism“ („5 igapäevast harjumust optimismi tõstmiseks“)	Artikkel, mis räägib sellest, kuidas mediteerimine võib aidata optimismi arendada.	EN
https://medium.com/@skooloflife/5-daily-habits-to-increase-your-level-of-optimism-2e30b0009a39		

OPTIMISM

Lisamaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
Meeleolu kaardistamise rakendus Optimism	Optimism on meeleolu kaardistamise rakendus, mis aitab teile strateegiaid luua.	EN
http://optimism-mood-chart-software.soft32.com/		
Optimism	Wikipedia artikkel optimismi kohta.	EN
https://en.wikipedia.org/wiki/Optimism		

	<p>„How to Practice Optimism: 7 steps to new thinking“ („Kuidas treenida optimismi: 7 sammu uue mõtlemisviisi juurde“). Barry Winbolt 2013. See 10-leheküljeline eluhäkijuhend sisaldab käsitleb järgmist. Mis on optimism ja kuidas see töötab? Seitse sammu uue mõtlemisviisi juurde. Kuidas muuta oma suhtumist? Seitse harjutust optimistlike mõtlemisharjumuste omandamiseks.</p>
	<p>„Positive Thinking: Kintsugi Lives: Discover the Power of Affirmation, Positive Thinking, and how to Break Through Negativity“ („Positiivne mõtlemine: kintsugi elud: avastage jaatuse ja positiivse mõtlemise jõud ning kuidas murda välja negatiivsusest“). Steve Nelson. Selles raamatus tutvustatakse olulisi meetodeid, filosoofilisi tsitaate ja huvitavaid/mõtestatud lugusid, mis on mõeldud aitama negatiivsust mõista ning selle vastu võidelda.</p>

ÕPPEMATERJALID

Internetipõhised ja internetivälised õppematerjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Are You An Optimist, A Pessimist Or A Realist?“ („Kas olete optimist, pessimist või realist?“)	Interaktiivne test piltide ja küsimustega.	EN
http://www.playbuzz.com/jennifers/are-you-an-optimist-a-pessimist-or-a-realist		
„Optimist or Pessimist?“ („Optimist või pessimist?“)	Interaktiivne test küsimustega, mis panevad teid mõtlema oma optimistlike loomujoonte üle.	EN
https://www.quotev.com/quiz/7450252/Optimist-or-Pessimist		
„Test your Optimism“ („Testige oma optimismi“)	Tehke see test, et näha, kas olete klaas pooltäis või klaas pooltühi tüüpi inimene.	EN
http://www.seemypersonality.com/personality.asp?p=Optimism-Test#q1		
„OPTIMISM TEST“ („Optimismitest“)	Mitme valikvastustega internetitest, mis näitab, kas olete optimist või mitte.	EN
http://www.rainybrainsunnybrain.com/optimism-test/		
„How to Become an Optimist“ („Kuidas saada optimistiks“)	Seda eluorientatsiooni-testi kasutatakse paljudes optimismi ja pessimismi ning (vaimse) tervise seotust käsitlevates uuringutes. Test koosneb kümnest väitest.	EN
http://whyoptimism.com/optimism/test-quiz-page/		

EESMÄRKIDE

SEADMINE

LOOVUSEGA SEOTUD

PROBLEEMILAHENDUSOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Eesmärkide seadmine on protsess millegi tuvastamiseks, mida soovite saavutada, ning selle jaoks mõõdetavate eesmärkide ja ajakavade loomiseks. Kui otsustate näiteks rohkem raha säästa ja valite seejärel teatud summa, mille soovite iga kuu kõrvale panna, on tegemist eesmärgi seadmisega. Eesmärkide plaanipärane saavutamine aitab tõsta enesekindlust.

Eesmärkide seadmine on tähtis meetod otsustamisel, mida te soovite oma elus saavutada. See aitab eraldada tähtsad asjad kõrvalistest ja segavatest.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

- Seadke endale eesmärgid, mis teid motiveerivad. See tähendab veendumist, et need on teile tõesti tähtsad ja et need väärivad saavutamist. Ilma sellise keskendumiseta võib juhtuda, et seate endale liiga palju eesmärgid, mistõttu jääb teile liiga vähe aega kõigiga tegelemiseks. Eesmärkide saavutamine nõuab pühendumist. Tagamaks, et teie eesmärk oleks teie jaoks motiveeriv, kirjutage üles, miks see teile väärtuslik ja tähtis on.
- Seadke endale nutikaid, nn SMART-eesmärgid. See tähendab, et teie eesmärgid peaksid olema:
selgepiirilised, mõõdetavad, ajakohased, realiseeritavad ja tähtjapõhised.
- Koostage endale tegevuskava. Kirjutades kõik etapid eraldi välja ja seejärel need saavutamise järel kavast maha kriipsutades, näete selgelt, kuidas te oma lõppeesmärgile lähenete.
- Pidage eesmärkidest kinni. Eesmärgistatud tegevus on pidev protsess, mitte vaid vahend lõppeesmärgi saavutamiseks. Koostage endale rajal püsimiseks meeldetuletusi ja võtke regulaarselt aega oma eesmärkide ülevaatamiseks.

EESMÄRKIDE SEADMINE

„Eesmärkide seadmine on esimene samm nähtamatu nähtavaks muutmise suunas.“ – Tony Robbins

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„The Essential Skills Series – Problem solving through creativity“ („Hädavajalike oskuste sari – probleemide lahendamine loovuse abil“)	Ajurünnak paneb meid mõtlema laua ümber kohvi lüripivatest loovtöötajatest. Matthew näitab meile, kuidas individuaalne loovus ja paar lihtsat võtet võivad teha teist üheinimese ideetehase.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=6SVUo2dGcUk		
„Goal Setting Workshop with Tony Robbins“ („Eesmärkide seadmise töötuba koos Tony Robbinsiga“)	Tony tutvustab suurepärase harjutust, mis aitab teil seada enesearenduse alaseid eesmärke.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=TcF_JcO5ss4		
„Goal Setting Tony Robbins When Nothings Working“ („Eesmärkide seadmine Tony Robbinsiga, kui miski ei tööta“)	Lühike motiveeriv video eesmärkide seadmise meetodite teemal.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=1wAO2qWFgml		
„How To Set Goals: The Ultimate Step-By-Step Goal Setting Workshop“ („Kuidas seada eesmärke: ülimaline etapiline eesmärkide seadmise töötuba“)	Project Life Mastery video, mis selgitab, kuidas on võimalik arendada isiklike eesmärkide seadmise oskust.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=tYCT57Onfas		
„One-step-at-a-time – goal achieving cartoon doodle video“ („Sammhaaval – joonisvideo eesmärkide saavutamisest“)	Kas teil on suured eesmärgid? Eesmärkideni jõudmine nõuab vankumatut samm-sammulist edasiliikumist. See joonisvideo annab selged juhised eesmärkide seadmise oskuste parandamiseks.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=8cCiqbSJ9fg		
„How To Set Goals: The Master Skill For Success“ („Kuidas seada eesmärke: tähtsaim oskus edu saavutamiseks“)	See video näitab, kuidas seada eesmärke.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=_AaTvX5iWCo		

EESMÄRKIDE SEADMINE

Internetipõhised lugemismaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Goal Setting for Success“ („Eesmärkide seadmine edu saavutamiseks“)	Hariv veebisait, millelt leiata palju artikleid, mänge ja harjutusi eesmärkide seadmise oskuste parandamiseks.	EN
http://www.goal-setting-for-success.com/		
„Goal Setting Exercises“ („Eesmärkide seadmise harjutused“)	Huvitav artikkel õppimisest ja eesmärkide seadmise harjutustest, mis aitavad tuvastada ja saavutada selle, mis on teile kõige tähtsam.	EN
http://www.goalsettingsavvy.com/goal-setting-exercises.html		
Eesmärkide seadmine	Artikkel, mis keskendub meeskonnavaimu loomisele ja eesmärkide seadmisele – hea rühmas õppimiseks, mitte vaid isiklike eesmärkide seadmiseks.	EN
http://www.workshopexercises.com/Goal_setting.htm		
„THE BEGINNER’S GUIDE TO GOAL SETTING“ („Eesmärkide seadmise juhend algajatele“)	Põhjalik artikkel eesmärkide seadmise meetodite kohta.	EN
https://michaelhyatt.com/goal-setting.html		
Lihne eesmärkide seadmise harjutus	Siin on üks lihtne harjutus, mis on aidanud muuta sadade tuhandete inimeste elu kogu maailmas. See on nii tõhus, sest see on nii lihtne.	EN
http://mariashriver.com/blog/2016/03/goal-setting-exercise-transform-your-life-brian-tracy/		
„Setting business goals“ („Äriesmärkide seadmine“)	Eesmärkide seadmise harjutus, mis on mõeldud ärialase kasvu saavutamiseks, kuid sobib suurepäraselt ka isiklike eesmärkide seadmise oskuse parandamiseks.	EN
http://www.willitmaketheboatgofaster.com/setting-business-goals-try-our-goal-setting-exercise/		

EESMÄRKIDE SEADMINE

Lisamaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
GoalPro tarkvara	GoalPro on parim müügil olev eesmärkide seadmise tarkvaraprogramm. See aitab viia teie eesmärgid saavutuste kiirteele. Success Studios Corp. on eraisikutele mõeldud tarkvarapõhiste eesmärkide seadmise süsteemide arendamisega tegelenud alates 1990. aasta algusest ja GoalPro on nende rohkete kogemuste ja tihedate kliendisuhete tulemus.	EN
http://download.cnet.com/GoalPro/3000-2076_4-10907146.html		
Rakendus Checkmark Goals	Checkmark Goals on väga lihtne rakendus, mis aitab teil unistused teoks teha. See rakendus on kauni väljanägemisega ja ei sisalda tüütuid reklaame. Pange vaid oma eesmärgid kirja, kriipsutage need täitmise järel maha ja saate lihtsasti nende üle arvet pidada.	EN
Google'i ja Apple'i rakenduste poed		
Rakendus Habit Factor	See rakendus võimaldab jälgida nii eesmärke kui ka harjumusi ja analüüsida oma tulemusi. Lisaks sisaldab see ka inspireerivaid tsitaate.	EN
Google'i ja Apple'i rakenduste poed		
Rakendus Streaks	Streaks on rakendus, mis sobib neile, kes soovivad lihtsat kasutajaliidest koos kõigi vajalike funktsioonidega. Selles rakenduses saab lisada nii palju eesmärke, kui vaja, ja vaadata neid kas loendist või täisekraanis kalendrist. Eesmärkide kalendrisse on võimalik lisada isegi märkuseid ja meeldetuletusi.	EN
Google'i ja Apple'i rakenduste poed		

ÕPPEMATERJALID

Internetipõhised ja internetivälised õppematerjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„One of the Best Goal Setting Exercises“ („Üks parimaid eesmärkide seadmise harjutusi“)	On olemas üks väga lihtne, kuid väga tulemuslik eesmärkide seadmise harjutus, mis aitab keskenduda lühiajalise kasu asemel kindlatele ja püsivatele tulemustele pikas perspektiivis. See artikkel annab teemast täpsema ülevaate.	EN
http://www.lifehack.org/articles/productivity/one-the-best-goal-setting-exercises.html		
„How Good Is Your Goal Setting?“ („Kui hästi oskate eesmäärke seada?“)	Interaktiivne test/harjutus eesmärkide seadmise oskuste üksikasjalikuks analüüsimiseks punktisüsteemi alusel. Test sisaldab ka soovitude jaotist, et aidata teil eesmärkide seadmise oskust parandada.	EN
https://www.mindtools.com/pages/article/goal-setting-quiz.htm		
Job Assist – eesmärkide seadmise harjutus	Interaktiivne stsenaariumide põhine harjutus eesmärkide seadmise oskuse parandamiseks.	EN / BG / ES / IT / PL
http://www.jobassist.eu/index.php?t=69		
„Goal-Setting Skills Test“ („Eesmärkide seadmise oskuse test“)	Tehke see test, et saada teada, kas teie suhtumine ja käitumine eesmärkide seadmisel aitab teil edu saavutada.	EN
http://psychologytoday.tests.psychtests.com/take_test.php?idRegTest=1601		
„The Life Goals Test“ („Elueesmärkide test“)	See elueesmärkide test aitab hinnata, mis on teie jaoks elus tähtsaim, ja määrata kindlaks teie eesmärgid. See test on teaduslikult tõestatud ja loodi erinevate elueesmärkide olulisuse mõõtmiseks ning püstitatud eesmärkide realistlikkuse hindamiseks.	EN
http://www.seemypersonality.com/personality.asp?p=Optimism-Test#q1		
Eesmärkide seadmise test	See teist näitab, milline on teie iseloom eesmärkide seadmisel.	EN
http://www.proprofs.com/quiz-school/personality/quizshow.php?title=goal-setting_1&q=1		

KOORDINEERIMIS- VÕIME

LOOVUSEGA SEOTUD PROBLEEMILAHENDUSOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Koordineerimisvõimega seotud oskuste alla kuuluvad oskus oma tööd organiseerida ja oskus siduda seda üldise töövooga. Koordineerimisvõime tähendab mitme tegevuse üheaegset haldamist, prioriseerimist ja prioriteetide vajadusekohast muutmist. See hõlmab oma töökava lõimimist teiste tööga ja ka ootamatute kriiside, takistuste või töökatkestustega toimetulekut ning seejärel töö tõhusat jätkamist edasisi kriise vältides. Koordineerimisvõimel on mitmeid vorme.

- oma tegevuste järjestamine ja kombineerimine – võime organiseerida oma tööd, seades prioriteete, muutes ja taaskeskendades oma tähelepanu ning kombineerides ja sidudes eri tegevusi;
- tegevuste ühte lõimimine – võime jälgida ülesannete täitmist, viia ettevõtmisi lõpule ja siduda oma tegevusi kolleegidega omadega;
- töövoogu säilitamine ja/või taastamine – võime säilitada, tasakaalustada ja taastada töövoogu, lahendada hädaolukordi, ületada takistusi ning aidata asju uuesti liikuma saada.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

- Koordineerimisvõime hõlmab töövoogude ning pikemate ajakavade ja tähtaegade haldamise oskust.
- Lisaks oma töö koordineerimisele peavad töötajad ühitama oma tegevused ka kolleegide, alltöövõtjate ja tarnijate omadega.
- Erilist oskust nõuab töötamine inimestega, kellel on aja suhtes teistsugune lähenemine.
- Ning viimasena kuuluvad koordineerimisvõime alla ka võimalike takistuste ettenägemise ja kriiside ärahoidmisega seotud ennetusoskused.

KOORDINEERIMISVÕIME

„Keegi ei suuda sümfooniat üksinda vilistada; selle esitamiseks on tarvis tervet orkestrit.“ – H. E Luccock

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„How To Prioritize: One Tip That Does It All“ („Kuidas prioriseerida: üks näpunäide igaks puhuks“)	Kas teie ülesannete nimekirjad on nii tihedad, et tundub, et te ei jõua kunagi teha seda, mida tõeliselt tahaksite? See üks näpunäide tagab, et saate kõik tehtud.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=y4jr52uaUPw		
„How to Prioritise Effectively“ („Kuidas tõhusalt prioriseerida“)	Lühike video, mis aitab parandada organiseerimis- ja prioriseerimisoskusi.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=a-3KCCMmCxY		
„Working Well Together: How coordination happens“ („Hea koostöö: kuidas toimub koordineerimine“)	Olete kunagi mõelnud, mis on need tegurid, mis aitavad meeskondadel oma tööd hästi koordineerida? See lühike animeeritud video annab ülevaate koordineerimise teoreetilisest mudelist, mille on loonud autorid Okhuysen ja Bechky.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=B85K_uklrTo		
„Your multitasking brain: 3 tips & 3 insights in 3 minutes“ („Multitegumtöö teie ajus: 3 näpunäidet ja 3 mõtet 3 minutiga“)	Kolm näpunäidet, mis võivad aidata teil paremini mitme asjaga korraga hakkama saada, et võiksite oma töös edukas olla.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=nq4G2Yz4hpg		
„6 Time Management Tips to Increase Productivity“ („6 ajakorralduse alast nõuannet tööviljakuse tõstmiseks“)	Siin on kuus ajakorralduse alast nõuannet, mille abil saate parandada oma organiseerimisvõimet ja tõsta tööviljakust.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=3KafgR2WEgY		
„Smart Work & Time Management“ („Töö ja aja nutikas korraldamine“)	Selleks, et meid saadaks edu kõigis elu valdkondades, on vaja mõista aja väärtust. Aja vilets korraldamine võib olla seotud tegutsemise edasilükkamisega ja enesekontrolli probleemidega. Ajakorraldus ei ole tegelikult aga midagi muud kui „enesekorraldus“. See video tutvustab erinevaid ajakorraldusvõtteid.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=HeAcRFirKFY		

KOORDINEERIMISVÕIME

Internetipõhised lugemismaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
The Open University – „Prioritising effectively“ (Ühendkuningriigi Avatud Ülikool – „Tõhus prioriseerimine“)	Kõik meist lükkavad oma tegemisi mõnikord edasi, kuid seda tehes hakkavad tegemist vajavad tööd ja õppetükid aina kuhjuma, kuni nad tunduvad meile võimatu ülesandena. Tegemiste viimasele hetkele lükkamine põhjustab ka stressi ja stress võib vähendada meie võimet õppida ning asju meeles pidada. See artikkel annab ülevaate sellest, kuidas tõhusamalt prioriteete seada.	EN
http://www.open.ac.uk/choose/unison/develop/my-skills/prioritising-effectively		
„10 ways to... Prioritise your workload“ („10 moodust tööalaste prioriteetide seadmiseks“)	Tõhusalt töötamine on tähtis igale ettevõttele, kuid töösse mattumine on liigagi levinud olukord. Hästi liigendatud töökoormus on hea ajakorralduse jaoks keske tähtsusega ja tõstab tööviljakust. See artikkel annab ülevaate sellest, kuidas tõhusamalt prioriteete seada.	EN
http://www.icaew.com/en/archive/library/subject-gateways/business-management/strategy-and-planning/small-business-update/10-ways-to-prioritise-your-workload		
„How to Multitask“ („Kuidas teha mitut asja korraga“)	Kas teile tundub, et korraga vaid ühele asjaga keskendumisest enam lihtsalt ei piisa? Mitme asja üheaegne tegemine ei sobi igasse olukorda. Aja säästmiseks tuleb selle tegemisel olla ettevaatlik ja tähelepanelik. Hea artikkel koos piltidega.	EN
http://www.wikihow.com/Multitask		
„How to Train Your Brain to Multitask Effectively“ („Kuidas treenida oma aju tõhusalt mitme asjaga korraga tegelema“)	Õppides segavate mõjurite keskel tõhusalt mitme asjaga korraga tegelema, ei jää te oma töödega kunagi jänni ja parandate oma tööviljakust. Hea artikkel, mis sisaldab kolme lihtsat nõuannet.	EN
https://www.entrepreneur.com/article/225865		

Lisamaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
Tarkvara Dapulse	Töövahend, mis töötab teie heaks, mitte vastupidi. Projektihaldus- ja plaanimisrakendus.	EN

ÕPPEMATERJALID

Internetipõhised ja internetivälised õppematerjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
I-Create	Koordineerimisharjutus, mis seisneb pallide viskamises.	EN / D / BG / ES / SL
http://icreate-project.eu/index.php?t=240		
„How Productive Are You?“ („Kui produktiivne olete teie?“)	See test aitab teil mõista, kui produktiivne te olete. Sellele järgnevad arutelu ja abimaterjalid, mis aitavad teil leida strateegiad, mida saate kasutada oma tööviljakuse tõstmiseks, et võiksite saavutada rohkem vähema stressiga.	EN
https://www.mindtools.com/pages/article/productivity-quiz.htm		
Mitme asjaga korraga tegelemise võime test	Interaktiivne küsimustele vastamise test mitme asjaga korraga tegelemise oskuste kohta.	EN
http://www.bbc.co.uk/bitesize/quiz/q41199719		
„How Good Is Your Time Management?“ („Kui hästi oskate te aega korraldada?“)	Kui oskate oma aega korraldada, suudate oma saavutusi ise juhtida. Tehke see enesetest, et tuvastada oma ajakorraldusvõime tahud, mida peaksite enim arendama. Tulemused suunavad teid konkreetsete vahendite juurde, mis aitavad teil tõhusamalt töötada.	EN
https://www.mindtools.com/pages/article/newHTE_88.htm		

PRAGMAATILINE LÄHENEMINE

LOOVUSEGA SEOTUD PROBLEEMILAHENDUSOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Pragmaatiline lähenemine tähendab teatud olukorras eksisteerivate probleemidega tegelemist mõistlikul ja loogilisel viisil, mitte vaid ideedest ja teooriatest sõltudes. Praktiline lähenemine probleemidele ja tegemistele tähendab tasakaalu otsimist põhimõtete ning pragmaatilise vahel.

Loovuse osas seisneb pragmaatiline lähenemine peamiselt loovuse arendamises. Need pragmaatilised lähenemised on viisid loovuse tõstmiseks ja kasutamiseks. Nendest mõned kuulsamad on lähenemised, mille on loonud autorid nagu Edward de Bono, kes käsitleb praktika, mitte teooriat; Osborn (ajurünnak), von Oech (rollide vahetamine) jt.

Pragmaatiline probleemilahendus on probleemidele uute või uudsete loominguliste lahenduste otsimise vaimne protsess:

- probleem – hetkeolekust kindla eesmärgini jõudmise ihkamise seisund;
- lahendus – probleemiga tegelemine viisil, mis aitab saavutada selle kõrvaldamiseks seatud eesmärgid.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Tõhus probleemilahendus hõlmab tavaliselt mitme sammu või etapi läbimist:

- probleemi tuvastamine: probleemi olemasolu märkamine ja tunnistamine, selle olemuse tuvastamine ning probleemi määratlemine;
- probleemi struktureerimine: probleemi jälgimine, põhjalik analüüs, faktide otsimine ja probleemist selge pildi loomine;
- võimalike lahenduste otsimine: selles etapis selgitatakse välja võimalikud tegutsemisviisid, kuid ei püüta neid veel täpselt hinnata;
- otsustamine: selles etapis analüüsitakse põhjalikult võimalikke tegutsemisviise ja seejärel valitakse parim välja parim lahendus;
- ellu rakendamine: selles etapis viiakse valitud tegutsemisviis läbi;
- seire / tagasiside otsimine: selles, viimases etapis jälgitakse probleemi lahendamise pikaajalisi tulemusi ja otsitakse tagasisidet valitud lahenduse edukusele.

PRAGMAATILINE LÄHENEMINE

„Koosolekutel võib filosoofia töötada, kuid töökohal töötab praktilisus.“ – Amit Kalantri

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„Problem Solving – Thinking Outside of the Box!“ („Probleemilahendus – mõtlemine väljaspool kasti!“) Dennis Gilbert	Uurib üht lihtsat probleemilahendusideed. Hea mõtteharjutus kriitilise mõtlemise ja probleemilahenduse sissejuhatuseks.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=rRtwh2HvmXQ		
„The Monty Hall Problem“ („Monty Halli probleem“)	Monty Halli probleem on kuulus (või pigem kurikuulus) tõenäosusmõistatus.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=mhlc7peGIGg		
„Problem Solving Skills“ („Probleemilahendusoskused“)	John Paul Lobo selgitab, kuidas mõelda loovalt ja lahendada probleeme tõhusalt teistest erinedes.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=wHbLhZ5OoJc		
„Problem Solving Techniques – how to solve problems in the workplace in 6 easy steps“ („Probleemilahendusvõtted – kuidas lahendada tööl probleeme 6 lihtsa sammu abil“)	Video kuuest lihtsast etapist koosnevast probleemilahendusprotsessist, mis aitab lahendada iga tööalase probleemi. Vaadake seda lihtsat õppevideot ja parandage oma probleemilahendusoskusi.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=cQPNVFI68		

PRAGMAATILINE LÄHENEMINE

Lisamaterjalid:

	<p>Michael Michalko loodud loova mõtlemise abivahend Thinkpak Need mõtlemist stimuleerivad illustreeritud kaardid põhinevad Michalko tõestatud meetoditel ja võimaldavad teil raskusi uues valguses näha. Segage kaardipakki ja kombineerige kaarte, et saada uusi ideid, ning seejärel kasutage kriitilise hindamise võtteid algideede katsetamiseks, vormimiseks ja viimistlemiseks, et need teostada. Thinkpak on täis mõtlemapanevaid küsimusi ja näiteid nende võtete rakendamisest ning pakub lõputult loomingulist kosutust kujutlusvõime stimuleerimiseks.</p>
	<p>Raamatus „Thinkertoys“ tutvustab loovusekspert Michael Michalko elumuutvaid abivahendeid, mis aitavad mõelda nagu genius. See ülevaatlik käsiraamat kirjeldab loogilisest vaistlikuni ulatuvaid geniaalseid loova mõtlemise meetodeid, mis võimaldavad probleemidele läheneda tavatutel viisidel. Lõbusate ja mõtlemapanevate harjutuste kaudu saate teada, kuidas tulla originaalsetele ideedele, mis parandavad nii teie era- kui ka ärielu. Michalko meetodid õpetavad, kuidas vaadata sama teavet, mida kõik teised, kuid näha seda teisiti. Sadade soovitude, nippide, nõuannete, lugude ja mõistatuste kaudu avab „Thinkertoys“ teile uudsete lahenduste maailma igapäevastele ning mitte nii igapäevastele probleemidele.</p>

ÕPPEMATERJALID

Internetipõhised ja internetivälised õppematerjalid:

Materjali nimi	Link	Keeled
Loova mõtlemise mõistatused/harjutused	http://www.folj.com/lateral/ http://www.jamesabela.co.uk/intermediate/lateralthinking.pdf http://www.puzzles9.com/18-challenging-lateral-thinking-questions-and-answers/	EN
„The Futures Wheel Identifying Future Consequences of a Change“ („Tulevike ratas: muutuse tulevaste tagajärgede tuvastamine“)	https://www.mindtools.com/pages/article/futures-wheel.htm	EN
Ajurünnaku abimaterjalid teemalised	https://www.mindtools.com/pages/main/newMN_CT.htm http://icreate-project.eu/index.php?t=240 http://www.humorthatworks.com/how-to/20-problem-solving-activities-to-improve-creativity/	EN
Ideede genereerimise abimaterjalid	http://icreate-project.eu/index.php?t=240 https://www.mindtools.com/pages/main/newMN_CT.htm	EN
Loova probleemilahenduse abimaterjalid	http://www.problemistics.org/courseware/front.page.html http://www.creativelearning.com/	EN

ENNETAVUS

LOOVUSEGA SEOTUD

OSKUSE KIRJELDUS

Ennetavus ehk ennetav käitumine tähendab ettenägelikkust, muutustele suunatust ja omaalgatuslikku tegutsemist. See määratlus ühtib sõnaraamatutes toodud ennetavuse määratlustega – näiteks Oxfordi inglise keele sõnaraamat ütleb, et ennetavus on „olukorra loomine või valitsemine omal algatusel või teatud sündmusi ette nähes“.

Ennetav käitumine seisneb tegutsemises enne mõne tulevase olukorra teostumist, selle asemel, et sellele hiljem reageerida. See tähendab ohjade enda kätte haaramist ja tegutsemist, mitte lihtsalt olukorraga kohanemist või ootamist, et probleem lahendab end ise. Ennetavatelt töötajatelt ei ole üldiselt vaja tegutsemist eraldi paluda ega neile põhjalikke juhiseid anda.

Ennetav isiksus on positiivses seoses töötajate loovusega. Lisaks mõjutab ennetava käitumise ja töötajate loovuse vahelist suhet loovuse nõue töökohal ja juhttöötajate tugi loovusele. Tööl ennetav olemine ei paranda mitte ainult enesehinnangut, vaid ka karjäärivõimalusi. Kui olete ennetav töötaja, püüate probleemid lahendada juba enne, kui need tekivad või probleemiks saavad. Ennetavus ei seisne ainult iseenda heaks tegutsemist, vaid tähendab ka teiste aitamist. Lisaks tähendab see mõnikord tegutsemiseks oma mugavustsoonist väljumist.

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Ennetusvõimelisuse viis peamist näitajat (viis E-d) on:

- ennustusvõime: selleks, et olla ennetav, on esmalt vaja ettenägelikkust;
- eemaletõrjumisoskus: ennetusvõimelised inimesed näevad võimalikke takistusi ette ja otsivad viise, kuidas need eemale tõrjuda enne, kui need probleemiks muutuvad;
- ettekavatusoskus: ennetusvõimelised inimesed kavatsevad oma tegemisi ette;
- enda sidumise tahe: ennetusvõimelised inimesed ei jää kõrvalseisjateks, vaid seovad end ka mitteisiklike ettevõtmistega;
- elluviimisvõime: ennetavus tähendab plaanide õigeaegset ja tulemuslikku elluviimist.

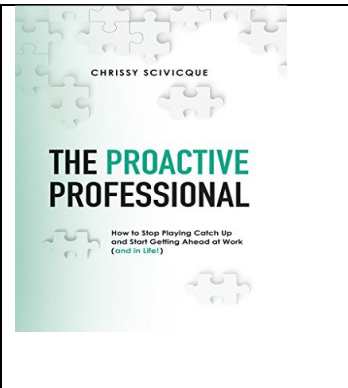
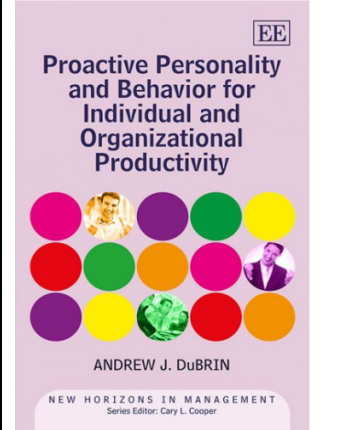
ENNETAVUS

„Ennetusvõimelised inimesed kannavad kaasas omaenda ilma. Nende jaoks ei ole vahet, kas sajab vihma või paistab päike.“ – Stephen R. Covey

Materjali nimi	Kirjeldus	Keeled
„The 7 Habits Of Highly Effective People“ („Väga võimekate inimeste 7 harjumust“)	Raamatu „The 7 Habits Of Highly Effective People“ animeeritud videokokkuvõtted	EN
https://www.youtube.com/watch?v=ktITxC4QG8g https://www.youtube.com/watch?v=7ipUUxlgIHI https://www.youtube.com/watch?v=8-sIG_vgDo0		
„The Difference Between Being Proactive and Innovative“ („Erinevus ennetavuse ja uuenduslikkuse vahel“)	See video selgitab erinevusi ennetavuse ja uuenduslikkuse vahel.	EN
https://www.youtube.com/watch?v=vUldInjMWak		
Ennetavusele pühendatud Youtube'i kanal	Õppevideod Ennetavuse harjutused ja õpetused	EN
https://www.youtube.com/channel/UCYAus90dcUZQw4VeaM8L3Uw		

ÕPPEMATERJALID

Lisamaterjalid:

 <p>CHRISSE SCIVICQUE</p> <p>THE PROACTIVE PROFESSIONAL</p> <p>How to Stop Playing Catch Up and Start Getting Ahead at Work (and in Life!)</p>	<p>„The Proactive Professional: How to Stop Playing Catch Up and Start Getting Ahead at Work (and in Life!)“ („Ennetav professionaal: kuidas pääseda järele jooksmisest ja jõuda tööl (ning elus) edasi“) Chrissy Scivicque, september 2016.</p> <p>Ärimaailmas korrutatakse vajadust olla „ennetav“ kui püha mantrat. Ometi aga ei püüa keegi kunagi täpselt seletada, mida see tähendab või kuidas seda teha... kuni nüüd seni.</p> <p>Sellest raamatust leiate kõik ennetavuspulse puuduvad tükid ja selged ning teostatavad juhised tööl ja elus ennetavaks saamiseks.</p>
 <p>EE</p> <p>Proactive Personality and Behavior for Individual and Organizational Productivity</p> <p>ANDREW J. DuBRIN</p> <p>NEW HORIZONS IN MANAGEMENT Series Editor: Cary L. Cooper</p>	<p>„Proactive Personality and Behavior for Individual and Organizational Productivity“ („Ennetav isiksus ja käitumine isikliku ja organisatsioonisisese tööviljakuse tõstmiseks“) raamatusarjast „New Horizons in Management“ („Uued horisondid juhtimises“). 2013. Andrew J. DuBryn.</p> <p>See ülevaatlilik raamat kirjeldab, kuidas ennetavast isiksusest tulenev ennetavus parandab isiklikku ja organisatsioonisisest tööviljakust. Raamat põhineb saadaolevatel tööalase ennetavuse kohta tehtud uurimistöödel ja tutvustab juhtidele tõhusaid meetodeid, mis võimaldavad sellise mõtlemise ning käitumise edendamise kaudu töötajate tööd tõhustada.</p>

PLANEERIMISVÕIME

LOOVUSEGA SEOTUD PROBLEEMILAHENDUSOSKUSED

OSKUSE KIRJELDUS

Plaani määratlusi:

- see on toimingute kogum, mis on koostatud millegi tegemiseks või saavutamiseks (<http://www.merriam-webster.com/dictionary/plan>);
- plaan on tavaliselt igasugune aja- ja ressursikavaga skeem või toimingute loend, mis on mõeldud teatud eesmärgi saavutamiseks;
- selle all mõeldakse harilikult kavatsetud ja ajastatud tegevuste kogumit, mille abil loodetakse saavutada teatud eesmärk (<https://en.wikipedia.org/wiki/Plan>).

Planeerimine seisneb kindla eesmärgi saavutamiseks skeemi või kava koostamist.

Planeerimine tähendab plaani loomist – see võib olla lihtne tegevuskava või projektikava keeruliste projektide jaoks. Tegevuskavad on lihtsad nimekirjad kõikidest ülesannetest, mis tuleb eesmärgi saavutamiseks lõpule viia.

Projektijuhtimismetoodika PRINCE2 (Projects In Controlled Environments, versioon 2) määratleb projektikava järgmiselt: „Projektikava on avaldus, millega öeldakse kuidas ja kuna projekti eesmärgid tuleb saavutada, tuues välja kõik põhilised tooted, etapid, tegevused ning ressursid, mis on vajalikud projekti lõpule viimiseks.“

NÄPUNÄITED/NÕUANDED

Projekti ajakava väljatöötamine koosneb järgmisest viiest põhiprotsessist.

- Tegevuste määratlemine: kõigi projektiga seotud töötoodete ja -väljundite tuvastamine. Need väljundid moodustavad tööjaotuse struktuuri (WBS – *work breakdown structure*).
- Tegevuste järjestamine: teistest ülesannetest sõltuvate ülesannete tuvastamine ja vajaliku järjestuse paikapanemine.
- Vajalike ressursside hindamine: iga ülesande jaoks vajaminevate ressursside kindlaksmääramine (kulu, pingutus, oskused jne).
- Tegevuste kestuse hindamine: iga ülesande täitmiseks kuluva aja hindamine.
- Ajakava väljatöötamine: kõigi ülesannete jaoks ajalise graafiku koostamine. See näitab valitud ajaperioodi kohta (nädal, kuu, veerandaasta või aasta), mis ülesannetele iga ressurss on pühendatud, kui palju aega iga ülesande jaoks eeldatavasti kulub ning millal iga ülesanne peaks algama ja lõppema.

PLANEERIMISVÕIME

*„Eesmärk ilma plaanita on vaid soov.“
 – Antoine de Saint-Exupéry*

Videomaterjalid:

Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
„Smart goals“ („Nutikad eesmärgid“)	Neljaminutine video koos näidetega.	https://www.youtube.com/watch?v=1-SvuFIQjK8	EN
„Project Planning“ („Projektiplaneerimine“)	Seitse küsimust, millele iga projekti puhul tasub mõelda.	https://www.youtube.com/watch?v=UFeMVz6dam8	EN
„Project Planning Process: 5 Steps To Project Management Planning“ („Projektiplaneerimisprotsess: 5 sammu projektijuhtimise planeerimiseks“)	Vieetapiline projektiplaneerimisprotsess. (5 min)	https://www.youtube.com/watch?v=Do8iykQKMfU	EN
Projektiplaneerimine	Määratlus	https://en.wikipedia.org/wiki/Project_planning	EN
„What is project management“ („Mis on projektijuhtimine?“)	Ülevaade projektijuhtimisest ja -planeerimisest (2:41)	https://www.youtube.com/watch?v=9LSnINglkQA	EN
Projektikavand	Kuidas kirjutada projektikavandit.	https://youtu.be/43dZqT5H3BM https://www.youtube.com/watch?v=I4JsU42IO6g	EN
„Work Breakdown Structure“ („Tööjaotuse struktuur“)	Kolmeminutine video, mis räägib projekti toodetest, väljunditest, ülesannetest, eelarvest, ajakavast jne.	https://www.youtube.com/watch?v=jZoHMi-RuUE	EN
Projektikava asemel ülesannete nimekirja kasutamine	Kolmeminutine video, mis võrdleb lihtsa tegevuste nimekirja eeliseid ja puuduseid võrreldes keerulise projektikavaga.	https://youtu.be/qihyqLTedSA	EN

PLANEERIMISVÕIME

Internetipõhised lugemismaterjalid:

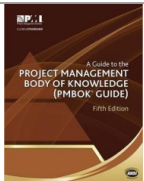
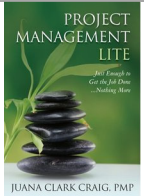

Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
„What Is Problem Solving?“ („Mis on probleemilahendus?“)	Ülevaade probleemilahendusest.	https://www.mindtools.com/pages/article/newTMC_00.htm	EN
„Agile planning“ („Agiilne planeerimine“)	Agiilne projektijuhtimise meetodi tutvustus.	https://www.mindtools.com/pages/article/agile-project-management.htm	EN
Agiilse tarkvaraarenduse manifest	Agiilse tarkvaraarenduse kaksteist põhimõtet – deklaratsioon vajadusest alternatiivi järele dokumentatsioonipõhiste, raskepärastele tarkvaraarendusprotsessidele.	http://agilemanifesto.org/	EN
„Project Schedule Development“ („Projekti ajakava koostamine“)	Projektitegevuste ajastuse ja järjestus planeerimine. Soovitused ja abivahendid.	https://www.mindtools.com/pages/article/newPPM_71.htm	EN
„Project Scheduling“ („Projekti ajakava“)	Projekti ajakava määratlus ja abivahendid.	http://www.projectinsight.net/project-management-basics/project-management-schedule	EN
Tegevuskavad	Mis need on ja kuidas neid koostada.	https://www.mindtools.com/pages/article/newHTE_88.htm	EN
Kanbani tahvlid	Projektijuhtimise visualiseerimismeetod.	https://en.wikipedia.org/wiki/Kanban_board https://en.wikipedia.org/wiki/Kanban_(development)	EN
Gantti diagramm	Määratlus	https://www.mindtools.com/pages/article/newPPM_71.htm https://es.wikipedia.org/wiki/Diagrama_de_Gantt http://www.gantt.com/	EN

ÕPPEMATERJALID

Internetipõhised ja internetivälised õppematerjalid:

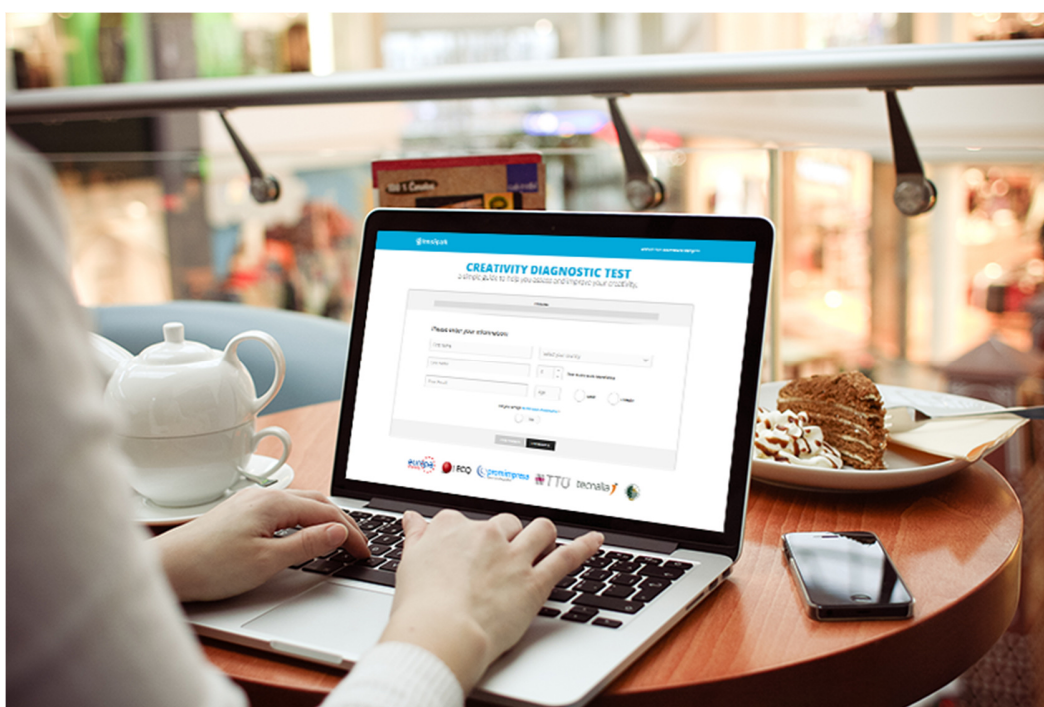
Materjali nimi	Kirjeldus	Link	Keeled
„PMBOK Concepts Explorer“ („Projektijuhtimise standardi PMBOK mõistete tutvustus“)	Küsimuskaardid projektijuhtimise standardis PMBOK toodud mõistete, protsesside, abivahendite, meetodite ja dokumentide tundmise proovilepanekuks.	http://standardmethod.net/flash.html#/flash	EN
„Project management and planning fundamentals“ („Projektijuhtimise ja -planeerimise põhialused“)	Dardeni Ärikool (Darden School of Business) Neljanädalane kursus, 1–2 tundi nädalas. Õppevideod ja -tekstid.	https://www.coursera.org/learn/project-management Darden School of Business	EN
„Planning a project“ („Projekti planeerimine“)		http://www.open.edu/openlearn/money-management/management/business-studies/planning-project/content-section-0	EN

Lisamaterjalid:

	<p>„A Guide to the Project Management Body of Knowledge: PMBOK® Guide (Fifth Edition)“ („Projektijuhtimise teadmistekogu käsiraamat: PMBOK® käsiraamat (viies väljaanne)“)</p> <p>See on PMBOK käsiraamatu uusim, viies väljaanne. Tegemist on väga põhjaliku teatmeteosega, mis tutvustab projektijuhtimise standardit ja seda õpetab, kuidas saada USA Projektijuhtimisinstituudi (Project Management Institute) projektijuhi sertifikaati.</p>
	<p>„Project Management Lite“ keskendub teooria asemel rohkem praktilisele ja sisaldab töölehti ning kontrollnimekirju.</p> <p>See raamat on mõeldud algajatele, kes on sattunud projektijuhiks, kuid ei tea, kust alustada, ja kõigile, kellele projektijuhtimine valmistab raskusi või tundub võimatu ülesandena.</p>
	<p>„Making Things Happen: Mastering Project Management“ („Asjade ära tegemine: projektijuhtimise selgeks saamine“)</p> <p>Tuginedes oma üheksa aasta pikkusele kogemusele Internet Exploreri programmijuhina ja Windows ning MSN-i peaprogrammijuhina, selgitab Berkun nii tehniliselt taiplikele kui ka tehnikavõhikutest lugejatele, mida on vaja suuremahulise tarkvara- või veebiarendusprojekti lõpuleviimiseks.</p>

ENESETEST

Testige oma loovust, et saada teada, millised on teie tugevaimad oskused ja kuidas te oma loovust parandada saaksite.

www.innospark-ict.eu

InnoSpark

Project No: 2015-1-UK01-KA202-013698

E-post: spark@innospark-ict.eu
Facebook: [@innosparkICT](https://www.facebook.com/innosparkICT)
Twitter: [@innosparkICT](https://twitter.com/innosparkICT)
Veebisait: www.innospark-ict.eu